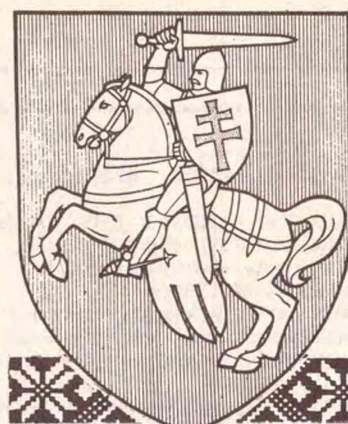
СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 4.38, 21.45, 17.07;
Віцебск — 4.19, 21.44, 17.25;
Магілёў — 4.27, 21.34, 17.07;
Гомель — 4.34, 21.22, 16.48;
Гродна — 4.55, 21.59, 17.04;
Брэст — 5.05, 21.50, 16.45.

МЕСЯЦ:
Апошняя квадра 23 чэрвеня.

ІМЯНІНЫ:
Акуліны, Антаніны; Паўла, Яна.

ЗВЯЗДА

26 ЧЭРВЕНЯ 1992 г. пятніца, № 127 (21905)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

АФІЦЭРСКІ ЛЁС У РУКАХ МІНІСТЭРСТВА АБАРОНЫ

Сёлета ваенныя вучылішчы краін СНД закончаць 4.523 курсанты з Беларусі, а яшчэ каля ста чалавек выйдуць са сцен ваенных акадэмій. Наша Міністэрства абароны цяпер вымушана паламаць галаву над тым, як ім усім знайсці месца ў ствараемым Беларускім войску.

ПАЎМІЛЬЯРДА МАРАК У БЕЛАРУСКУЮ ЭКАНОМІКУ

МЕНАВІТА НА ТАКУЮ СУМУ АТРЫМАЕ КРЭДЫТАЎ РЭСПУБЛІКА Ў БЛІЖЭЙШЫ ЧАС

Найбольш спрыяльнай для ўкладання зарубежных інвестыцый назваў эканамічную сітуацыю ў Беларусі ў параўнанні з іншымі дзяржавамі — членамі СНД Ханс Вільгельм Вербек. Як адказная асоба германскага міністэрства эканомікі, ён узначальваў нямецкую дэлегацыю, якая знаходзілася ў рэспубліцы з мэтай абмеркавання пытанняў прадастаўлення крэдытаў Беларусі. У саставе дэлегацыі — прадстаўнікі міністэрства фінансаў, знешнеэканамічнага ведамства, буйнейшай заходнееўрапейскай страхавой кампаніі «Гермес», фірмы «Трайарбайт».

«Згодна з нашай ацэнкай, Беларусь цяпер адыгрывае лідзіруючую ролю сярод рэспублік СНД па ўсіх паказчыках эканамічнай дзейнасці, — падкрэсліў ён у гутарцы з беларускім віцэ-прэм'ерам Міхаілам Мясніковічам, — і я не бачу асаблівых складанасцей у ажыццяўленні праектаў, якія мы абмяркоўвалі, у бліжэйшы час».

А абмяркоўваліся і вяліся перагаворы не па аднаму-двух праектах, як раней. На разгляд нямецкіх экспертаў іх было прадстаўлена больш як 30 на суму паўмільярда нямецкіх марак.

«Міжведамасная камісія федэральнага ўрада ўжо дала сваю прынцыповую згоду па іх, агульныя аб'ёмы страхавых гарантый, прадастаўляемых «Гермесам» па даручэнню федэральнага нямецкага ўрада, вызначаны ў 500 мільёнаў марак, — адзначыў Ханс Вільгельм Вербек і падкрэсліў: — Мы гатовы і да павелічэння крэдытаў, паколькі, як высветлілася ў час візіту, умовы для капіталаўкладанняў у эканоміку Беларусі асабліва добрыя і перш за ўсё што датычыць іх абароны».

Міхаіл Мясніковіч у сваіх ацэнках быў больш стрыманы, хоць і не скрываў задавальнення ад паспяхова праведзеных перагавораў, каменціруючы іх вынікі па просьбе карэспандэнта БЕЛТА.

— Я не ўпадаў бы ў эйфарыю з гэтай прычыны, — адзначыў ён. — І тое, што ў развіцці знешнеэканамічных адносін мы зрабілі некалькі больш за Расію і Украіну, зусім не азначае, што зроблена ўсё. Праблемы ёсць. У асноўным, гэта пытанні, звязаныя з дакументальным афармленнем праектаў. У сувязі з гэтым вымушаны зрабіць сур'ёзную заўвагу нашым прадпрыемствам, якія ўсё яшчэ спадзяюцца, што, маўляў, знойдзецца каму паправіць, паскорыць і г. д. Не, хутка прыйдзецца самім «наладжваць масты». Добрым дзядзькам-пасрэднікам урад ва ўсіх пачынаннях і праектах быць не можа. Неабходна самім асвойваць азы прадпрымальніцтва. А падрыхтоўка ж праектаў, афармленне дакументацыі да іх — пачатковая школа бізнесу. Хачу падкрэсліць, што на дзяржаўным узроўні нямецкім федэральным урадам і нашым Саветам Міністраў усе пытанні практычна вырашаны. Папярэдне заключаны міжбанкаўскія пагадненні, прынята рашэнне аб прадастаўленні крэдытаў, страхавое таварыства «Гермес» страхуе праекты пад гарантыю федэральнага ўрада Германіі. Застаецца толькі заключыць міждзяржаўны дагавор аб гарантыях інвестыцыям, які ўжо распрацаваны намі. Прычым нямецкі бок лічыць, што беларускае заканадаўства ў гэтым плане адпавядае сусветным патрабаванням. Мы ж бачым у ім і некаторыя хібы — неабходны дадатковыя спецыяльныя заканадаўчыя акты па страхаванню замежных інвестыцый. На чарговую сесію Вярхоўнага Савета рэспублікі маем намер унесці свае прапановы.

Поспех гэтых перагавораў, як адзначыў Міхаіл Мясніковіч, будзе садзейнічаць не толькі змяншэнню аб'ёмаў імпарту ў рэспубліку, павелічэнню экспарту і канкурэнтаздольнасці нашых тавараў, але і дазволіць стварыць нямала дадатковых рабочых месцаў.

А. КРЫЖАНОЎСКІ.
(БЕЛТА).

У ПРЭМ'ЕРАЎ МНОГА КЛОПАТАЎ

26 ЧЭРВЕНЯ Ў МІНСКУ ПРОЙДЗЕ ПАСЯДЖЭННЕ КІРАЎНІКОЎ УРАДАЎ КРАІН, ЯКІЯ ЎВАЙШЛІ Ў САДРУЖНАСЦЬ НЕЗАЛЕЖНЫХ ДЗЯРЖАЎ

З моманту апошняй сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў Садружнасці мінула ўжо больш як месяц. Увесь гэты час быў даволі трывожным не толькі для такіх членаў СНД, як, скажам, Малдова, Азербайджан або Арменія... Нават у тых рэгіёнах, дзе знешне ўсё выглядала больш-менш спакойным, у кіраўніцтва праблем было шмат. Па-ранейшаму «кульгае» эканоміка, «кусаюцца» цэны... Словам, клопатаў у кіраўнікоў вельмі і вельмі многа. Хочацца спадзявацца, што пасля мінскай сустрэчы іх усё ж стане менш.

Як і намячалася, рабочая група СНД прапануе прэм'ерам для дыскусіі тры блокі праблем. Гэта — пытанні эканомікі, экалогіі і ваенныя. Усе яны прайшлі неабходную распрацоўку і атрымалі ацэнку экспертаў.

Паводле звестак, узятых з інфармаваных крыніц у чацвер раніцай, папярэдні парадак дня складаецца з 19 пунктаў. Гэта:

1. Аб каардынацыі дзеянняў і абароне інтарэсаў дзяржаў рублёвай зоны ў выпадку ўвядзення імі нацыянальнай валюты.
2. Аб павышэнні ўзроўню дзеючых тарыфаў на пасажырскія і грузавыя перавозкі ў міждзяржаўных зносінах.
3. Аб стварэнні міждзяржаўнай тэлерадыёкампаніі ў форме акцыянернага таварыства.
4. Аб супрацоўніцтве ў галіне аховы здароўя.
5. Аб парадку пераводу за граніцу пенсій грамадзянам і добраахвотным страхаванні дадатковых пенсій.
6. Аб сумесных мерапрыемствах па вырашэнню праблем Арала і Прыаралля, ліквідацыі вынікаў спітакскага землетрасення і чарнобыльскай катастрофы.
7. Аб захаванні і выкарыстанні біярэсурсаў Каспійскага мора.
8. Аб узаемным прызнанні права ўласнасці на аб'екты, створаныя за кошт сродкаў дзяржаў — удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў.
9. Аб стварэнні камісіі для падрыхтоўкі пагаднення аб падзеле дзяржаўных неваенных марскіх суднаў.
10. Аб узаемных абавязацельствах па забеспячэнню сацыяльных ільгот і гарантый асобам, якія працуюць і пражываюць, а таксама раней працавалі ў раёнах Крайняй Поўначы і прыраўнаваных да іх мясцовасцях.
11. Аб фінансаванні Весніка Савета кіраўнікоў дзяржаў і Савета кіраўнікоў урадаў дзяржаў — удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў.
12. Аб забеспячэнні радыёлакацыйнага апазнавання паветраных, надводных і наземных аб'ектаў, аснашчаных адказчыкамі апазнавання сістэмы «Пароль».
13. Аб інфармацыйным забеспячэнні сістэмы кіравання і абароне сакрэтаў пагранічных войск Садружнасці.
14. Аб арганізацыі медыцынскага забеспячэння ваеннаслужачых і членаў іх сем'яў, рабочых і служачых пагранічных войск Садружнасці Незалежных Дзяржаў.
15. Аб парадку і размерах пералічэння ўзносаў у бюджэт для фінансавання пагранічных войск Садружнасці.
16. Аб супрацоўніцтве ў галіне мірнага выкарыстання атамнай энергіі.
17. Аб каардынацыі работ па пытаннях экспартнага кантролю.
18. Аб міждзяржаўным абмене навукова-тэхнічнай інфармацыяй.
19. Аб свабодным абмене эканамічнай інфармацыяй.

Пералік пытанняў дазваляе іх раздзяліць на тыя ж тры блокі, але ўжо па іншаму прынцыпу. У спісе пытанні, што называецца, «з барадой», пастаўленыя на ташкенцкай сустрэчы і новыя. Так што прэм'ерам ёсць над чым паразважаць. Зрэшты, не выключана, што парадак дня і зменіцца. Зрабіць гэта могуць самі кіраўнікі ўрадаў, якім і ў гэтым пытанні належыць апошняе слова.

РАДЫЁ ФАКТ

У чэрвені попыт на рабочыя месцы ў Беларусі ўпершыню перавысіў прапанову. Па афіцыяльных даных, больш як 37 тысяч чалавек у гэтым месяцы спрабавалі знайсці работу, у той час як службы занятасці маглі прапанаваць толькі 29 тысяч вакансій. Спецыялісты лічаць, што за лета гэты разрыў павялічыцца: пра маючыя адбыцца вялікія скарачэнні аб'явілі практычна ўсе буйныя прадпрыемствы. Характэрна, што сярод іх расце доля навукаёмістых вытворчасцей.

***

Свайго роду сенсацыю зрабіла газета «Магілёўскія ведамасці», паведаміўшы, што мэр Магілёва Сяргей Габрусеў накіраваў прэм'ер-міністру Беларусі Вячаславу Кебічу пісьмо, у якім пярэчыць супраць будаўніцтва ў горадзе лініі па выпуску тары для пепсі-колы. Прэзентацыя гэтага сумеснага беларуска - амерыканскага прадпрыемства «Белпак» вартасцю ў 100 мільёнаў долараў адбылася ў канцы мая, прычым у ёй удзельнічалі першыя асобы кіраўніцтва рэспублікі. Пра буйнейшы ў СНД кантракт пісала ўся прэса. І вось цяпер, паводле даных газеты, аказваецца, што з мясцовымі ўладамі пытанне аб стварэнні прадпрыемства ўзгоднена не было, тым больш што вытворчасць патэнцыяльна можа быць шкоднай для экалогіі Магілёва. Цяжка сказаць, якое рашэнне прыме цяпер урад, але мясцовыя ўлады Магілёва, мяркуючы па ўсім, настроены рашуча.

***

У Гомелі, дзе пасля чарнобыльскай катастрофы ўдвая вырасла колькасць паталагічных адхіленняў у нованароджаных, жанчыны могуць цяпер загадзя даведацца, нараджаць ім без страху за будучыню дзіцяці, або лепш перапыніць цяжарнасць. Супрацоўнікі створанага тут дыягнастычнага медыка-генетычнага цэнтра зоймуцца дародавай дыягностыкай з самых першых тыдняў жыцця дзіцяці.

***

У Пярмі выйшла з друку брашура Дзмітрыя Папова «Вопыт пакаленняў роспісу роду Ельцыных». Абнародаваны продкі прэзідэнта Расіі з 18-га стагоддзя. Высветлілася, што ён мужык у дзевятым калене. Брашура выдадзена асацыяцыяй генеалогаў-аматараў, прадаецца па 5 рублёў за экземпляр і можа быць выслана накладным плацяжом.

***

З рубрыкі «Радыёфакта» «Казус-хроніка»: Арыгінальны спосаб уздзейнічаць на механізатараў і вадзіцеляў, аматараў «зялёнага змея», знайшлі ў калгасе «Чырвоны Кастрычнік» Вілейскага раёна. Пасля папярэджання і дысцыплінарнага пакарання за ўжыванне спіртнога ў рабочы час аматарам выпіць замест трактара ці аўтамабіля прапануюць пугу і пастуховую сумку, адпраўляючы на калгасную ферму. Пяць вадзіцеляў і трактарыстаў атрымалі ўжо такое перавыхаванне. Кіраўнікі гаспадаркі сцвярджаюць, што такі метад эфектыўны, бо колькасць жадаючых асвоіць «сумежную» спецыяльнасць рэзка змяншаецца.

***

Здаецца, кантрабанда, сапраўды, не ведае ні меры, ні межаў. Залаты бум, як і тэлевізійна-кавамолачны і іншыя, знік. Стаўка зроблена на жыўнасць. У багажы аднаго з турыстаў, які ехаў за кардон, мытнікамі выяўлена... каза. А каб яна не падавала голасу, прадпрымальны гаспадар напаіў яе гарэлкай.

Рэжам курыцу, якая нясе залатыя яйкі

Малоткавіцкая зверагаспадарка, што ў Пінскім раёне, літаральна балансуе на мяжы выжывання. Хоць яшчэ нядаўна гаварылі, што тут вырошчваюць не норак, а жывыя грошы. У мінулым годзе адсюль было пералічана ў бюджэт звыш 6 мільёнаў рублёў. Але сёлета гэтая высокарэнтабельная гаспадарка ўжо ў студзені скараціла матачнае пагалоўе на 12 працэнтаў і вымушана была звольніць амаль два дзесяткі звераводаў. У чым жа справа?

Прычын некалькі, але галоўная з іх тая, што сёння ў Беларусі акцызны падатак на прадукцыю зверагаспадарак складае 65 працэнтаў. Гэта значыць, што калі прадпрыемства прадало шкурку, скажам, за 1.000 рублёў, то дзяржава забірае сабе 650. А на астатнія 350 што зробіш? На зарплату, закупку кармоў, будаўніцтва, транспарт грошай не хапае. Такі непамерны падатак існуе толькі ў нас. У Прыбалтыцы і на Украіне ён складае ўсяго 15, а ў Расіі — 20 працэнтаў.

ПАЛЯВАННЕ НА МЕТАЛЫ

У пагоні за каляровым металам зламыснікі не спыняюцца ні перад чым: то абрабуюць магілу, то зрэжуць дрот на тралейбуснай лініі. Але міліцыі, хоць і нячаста, усё ж удаецца злавіць за руку аматараў лёгкай нажывы.

Нядаўна ў вёсцы Калініна, што ў Буда-Кашалёўскім раёне, ахоўнік правапарадку заўважыў двух маладых хлапцоў, якія цягнулі дзве ручныя цялежкі з нечым цяжкім. Паводзіны «бурлакоў» выклікалі ў міліцыянера падазрэнне, і ён вырашыў праверыць, што і куды яны вязуць. І не «прамазаў». Маладыя людзі з кішынёўскай «прапіскай» былі нагружаны 13 пудамі бронзы.

На пытанне сяржанта, куды яны вязуць такі тавар, хлопцы застылі, як манументы...

НЯСІЦЕ ВАШЫ РУБЛІКІ!..

У Маскве сапраўдны рублёвы бум. Спяшаюцца масквічы ў ашчадныя касы са сваімі напрацаванымі рублікамі. Пайшлі чуткі з заслугоўваючых увагі крыніц, што 26 чэрвеня будзе распячатана нейкае важнае ўрадавае пісьмо, у якім гаворыцца пра ўвядзенне на тэрыторыі Расіі «новых рублёў». Ўратаваць сённяшнія рублі можна, вядома, толькі ў ашчадкасах. Беларусам таксама варта задумацца аб тым рублёвым патоку, які можа хлынуць у нашу краіну.

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

Лезем з дрыгвы. Але куды і як?

МЫ ВЕЛЬМІ ДОЎГА ІШЛІ ДА ТАГО, КАБ СКАЗАЦЬ: «ТАК БОЛЬШ ЖЫЦЬ НЕЛЬГА». СКАЗАЛІ ГЭТА КОЖНЫ САМ САБЕ І ЎСЯМУ СВЕТУ — І... СТАЛІ ЖЫЦЬ ЯШЧЭ ГОРШ.

Спачатку мы цярпелі адсутнасць дэмакратыі і галоснасці, потым, атрымаўшы ўсё адразу, пачалі цярпець адсутнасць тавараў, цяпер з'явіліся тавары —нават паспяваюць сапсавацца на базах і прылаўках магазінаў, але прыйшоў час новай адсутнасці — грошай.

Вядомы літаратурны герой салдат Швейк сказаў: «Ніводны ўрад, які павысіў цану на піва, не пратрымаецца і тыдня...» Ні ў адной колькі-небудзь развітой краіне свету ўрад, падманам павысіўшы ў некалькі разоў цэны, які працягвае зніжаць жыццёвы ўзровень народа, у адно імгненне адабраўшы шматгадовыя зберажэнні на нармальнае жыццё, не пратрымаўся б і тыдня. Урадам краін СНД дазваляецца ўсё. Вось ужо каму пашанцавала з народамі.

Нямногія сумленныя дэпутаты заяўляюць аб гатоўнасці адмовіцца ад сваіх мандатаў, зразумеўшы немагчымасць выканаць абяцанні, дадзеныя выбаршчыкам... Затое многія ўжо забыліся пра абяцанні і думаюць толькі аб тым, каб, карыстаючыся службовым становішчам, знайсці сабе цяплейшае месца ў будучым капіталістычным грамадстве. Што ж застаецца нам, простым людзям? Колькі ні працуй, ні надрывайся — за інфляцыяй не ўгонішся. Што не купіў — лічы, ніколі ўжо не купіш. Як бы апошняе прадаваць не прыйшлося. Купіць немагчыма, прадаваць проста неразумна: аб якім жа рынку тады нам увесь час гавораць? Рынак жа заснаваны на куплі-продажы, а ў нас «у законе» бартэр. Прадпрымальнік яшчэ не нарадзіўся, а ўжо з'явіліся мільянеры. Вытворчасць тавараў скарачаецца, а на прылаўках дастатак, і рэнтабельнасць прамысловасці няўхільна павышаецца. Што адбываецца?! Нам кажуць: «Далучаемся да цывілізацыі. Да рынку ідзём. Страты непазбежныя...»

Ужо ніхто не хавае, што мы не шукаем свайго шляху развіцця, а збіраемся ісці «пратораным» шляхам. Але ці ўсім удалося дабіцца на гэтым шляху такіх поспехаў, як у Японіі, ЗША, Германіі? Калі мы сабраліся ў капіталізм, то павінны зразумець тое, што не можа быць капіталізму без

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВІТАМІННЫ АЛФАВІТ

E, H, K1

Працягваем публікацыю «вітаміннага алфавіта»

ВІТАМІН Е (такаферол). Тлушчараспраральны. Сутачная патрэба — 20—25 мг. Вітамін Е —актыўны проціакісляльны сродак. Пры яго нястачы ўзнікае мышачнае знясіленне і перараджэнне мышцаў (дыстрафія). Узмацняюцца сардэчна-сасудзістыя захворванні і схільнасць да атэрасклерозу. Спыняецца ўтварэнне малака ў кормячых маці, пагаршаецца абмен рэчываў, арганізм не засвойвае як след тлушчы, зніжаецца ўтварэнне палавых гармонаў, у арганізме адбываюцца цяжкія пашкоджанні розных органаў.

Крыніцы вітаміну Е: тлушчы расліннага паходжання: алей соевы, кукурузны, абляпіхавы, салодкі міндаль, фундук, кедравыя арэхі, а таксама семкі, гарбузікі, шэры пшанічны хлеб, яечны жаўток.

ВІТАМІН Н (біяцін). Водарастваральны. Сутачная патрэба — 0,3—0,5 мг. Пры яго нястачы назіраецца захворванне скуры; слізістыя абалонкі рота, вуснаў, а таксама скура страчваюць ружовы колер і робяцца бледнымі, адзначаецца адсутнасць апетыту, знясіленне мышцаў, санлівасць, запаволенасць утварэння тлушчу (адбываецца пахудзенне), дрэннае засваенне харчовых бялкоў.

Крыніцы вітаміну Н: печань, дрожджы, малако (асабліва летняе), яечны жаўток і розная агародніна.

ВІТАМІН K_1 (фітахінон). Тлушча- і водарастваральны. Сутачная норма — 10 мг. Заўважым, што вядома некалькі рэчываў, якія адзначаюцца, як вітамін К. Самым актыўным з іх з'яўляецца K_3. Яго патрэбна арганізму прыблізна 15 мг у суткі. Ён адыгрывае важную ролю ў працэсе згусання крыві, павышае трываласць капіляраў. Захворванні жоўцевага пузыра, печані, страўнікава-кішачнага тракту абумоўліваюцца ў большасці выпадкаў нястачай вітаміну К у арганізме.

Нястача вітаміну K_1 таксама выклікае шэраг захворванняў: могуць узнікаць кровазліцці ў скуры, мышцах, сценках страўнікава-кішачнага тракту. Паніжаецца пратрамбінавы індэкс, узнікаюць крывацёкі з носа, аслабляецца перыстальтыка (перамешванне і рух стравы).

Крыніцы: печань, капуста, соевы алей, гарбузы, крапіва, памідоры, бульба, салата, зялёная цыбуля, рабіна, шыпшына, абляпіха, чорныя парэчкі.

Звернем увагу на тое, што капуста — адзін з каштоўнейшых прадуктаў лячэбнага і дыетычнага харчавання. У яе лісці ўтрымліваюцца вітаміны С, B_1, B_2, B_6, Р, К, правітамін А, у соку капусты знойдзены вітамін У. Аб ім будзе наступная публікацыя.

ПАДКАЗВАЕМ ІДЭЮ

Мяккая маладзёжная мэбля

Як абсталяваць кватэру? Гэтае пытанне асабліва актуальнае для моладзі. Дэфіцыт жа мэблі і невысокія даходы робяць для большасці з уступаючых у самастойнае жыццё задачу абсталявання жылля практычна невыканальнай.

Але... невыканальнай, калі глядзець на яе з традыцыйнага пункту гледжання. Успомніце са свайго, пакуль яшчэ не вельмі далёкага, дзяцінства першыя гульні — напэўна, вы будавалі сабе дом. І былі гэтыя дамы — з кубікаў, пяску ці крэслаў і коўдраў — самымі лепшымі і не падобнымі на іншыя. Дык навошта ж зараз, калі вы сталі дарослымі, глядзець на суседзяў і знаёмых, капіруючы іх набор мэблі і варыянты яе расстаноўкі? Паглядзіце на сваю кватэру ці пакой як на вялікую цацку, успомніце дзяцінства і зрабіце «дом» уласнымі рукамі. Важна толькі падысці да гэтага комплексна і вытрымаць ва ўсім адзіны стыль.

Прапануем спецыяльна для моладзі арыгінальны камплект мяккай мэблі. Літаральна за пару вечароў старэйшыя школьнікі ці студэнты змогуць стварыць для свайго пакоя зручнае спальнае месца, якое трансфармуецца ў крэсла. Матэрыялаў жа для гэтага запатрабуецца самы мінімум.

Камплект не мае ніводнай драўлянай дэталі і ўяўляе сабой набор мяккіх падушак, якія змацаваны паміж сабой палоскамі тканіны. Гэтыя своеасаблівыя «шарніры» і дазваляюць пры неабходнасці ператвараць ложак у крэсла і наадварот.

Чахлы для падушак сшываюцца з моцнай тканіны, што выкарыстоўваецца для абіўкі мэблі і вырабу чахлоў на аўтамабільныя сядзенні. Калі ж купіць такую тканіну не ўдасца, можна прымяніць не вельмі тоўсты брызент ці тэнтавую тканіну. Праўда, у гэтым выпадку давядзецца прымірыцца з больш сціплым знешнім выглядам, але затое і абыдзецца канструкцыя танней.

Набіваюцца падушкі паралонавымі лістамі да агульнай таўшчыні прыкладна 110 мм. Звярніце ўвагу, што «начынка» падушкі павінна быць ледзь-ледзь большая па памерах, чым чахол. Гэта выключае з'яўленне на чахлах складак, робіць іх роўнымі і пругкімі. Закладваецца паралон у падушкі праз шчыліну ў бакавой паверхні, якая зашпіляецца на «маланцы».

Гэтая канструкцыя прызначана для аднаго чалавека, але нескладана абсталяваць аналагічным камплектам і пакой маладажонаў. Для гэтага трэба зрабіць два аднолькавыя наборы і дапоўніць іх дзвюма маленькімі падушачкамі (у злучаным выглядзе іх памеры роўныя адной асноўнай падушцы). Разам асобныя часткі злучаюцца з дапамогай прышытых да бакавых ці ніжніх паверхняў петляў і буйных гузікаў ці нашывак з «ліпучкі».

Яшчэ адна простая канструкцыя, што адрасуецца моладзі, — крэсла-ложак. Працэс вырабу падушак зусім такі ж, як і ў папярэднім выпадку. Спінка, бакавіны і аснова крэсла робяцца з 12-міліметровай фанеры і пакрываюцца лакам ці яркай эмаллю ў адпаведнасці з колеравым рашэннем усяго інтэр'ера. Ніжняя падушка фіксуецца на аснове палоскамі «ліпучкі». Падушка, якая не выкарыстоўваецца ў варыянце крэсла, размяшчаецца за спінкай.

Паводле матэрыялаў часопіса «ПРАКТЫК» (Германія).

МАЛ. 1. КАМПЛЕКТ МЯККАЙ МЭБЛІ (А—выкрайка элементаў, прыпуск на швы 20 мм не ўказаны; Б—варыянт ложка; В— схема складвання; Г—варыянты двух- і аднамесных крэслаў); 1—засцежка «маланка»; 2—«мяккі шарнір».

МАЛ. 2. КРЭСЛА-ЛОЖАК: 1—ніжняя падушка; 2—сярэдняя падушка; 3—верхняя падушка-спінка; 4—падушка пад галаву; 5—бакавіна крэсла (фанера, 12×400×1100 мм, 2 шт.); 6 — аснова (фанера 12×700×900 мм); 7 — спінка (фанера 12×700×900 мм); 8 — «мяккі шарнір»; А—схема складвання.

5 чэрвеня давялося мне завітаць ва ўстанову пад шыльдай «СССР, «Сберегательный банк СССР. Филиал № 1169/059 Мозырского отделения». «Драўляных», як звычайна, не было, з красавіка я так і не магу іх атрымаць.

Пакінуўшы непадалёк каляску з немаўлём, стаў у чаргу за «зайцамі». І вось нарэшце я ля запаветнага акенца № 15. Падаў туды сваю ашчадную кніжку і запоўнены ордэр і праз хвіліну яны вылецелі адтуль, як з гарматы, а з амбразуры ўслед нёсся раз'юшаны дзявочы голас: «Что вы мне подсунули, перепишите, чтоб все было на нормальном языке: не 5 чэрвеня, а 5 июня, не разліковыя білеты, а расчётные».

Маё патрабаванне выдаць мне беларускія разліковыя білеты Нацыянальнага банка па ордэру, запоўненаму беларускай дзяржаўнай мовай, было праігнаравана. Касір адмовілася назваць сваё прозвішча. Галоўны кантралёр таксама не змагла перакanаць дзяўчыну з акенца № 15 і пайшла за парадай да некага вышэй па інстанцыі.

З'явілася хвілін праз 10 і ўжо асабіста села за разліковы пульт і, пакуль рабіла разлік, чытала мне лекцыю «Как в Белоруссии русских заставляют насильно учить этот белорусский...», а таксама даводзіла, што, згодна з тымі інструкцыямі, якія ёсць у іх банку, у даным выпадку я мог бы застацца без разліковых білетаў. І толькі каб не псаваць сабе настрой, на гэты раз яна вырашыла іх мне выдаць.

● ПРЫНЦЫПОВАЕ ПЫТАННЕ

Чаму ў Мазыры беларусу грошай не давалі?

Няма гарантыі таго, што ў наступны раз усё абыдзецца без канфлікту... Дзякуй Богу, спакойна дачакалася мяне дачка, ёй вельмі спадабаліся каляровыя звяры на разліковых білетах Беларускага нацыянальнага банка.

А мне прымроілася, што беларус, быццам той зубр, хутка зможа таксама патрапіць у «грашовы заапарк» як рэдкая тутэйшая істота...

Уладзімір МАЛАШЧАНКА.
г. Мазыр.

Рэдакцыя адрасуе гэты ліст Дзяржаўнаму ашчаднаму банку Рэспублікі Беларусь.

БЕЛАРУШЧЫНА

Гэты здымак карэспандэнт БЕЛТА Уладзімір Мяжэвіч зрабіў у Баранавіцкай сярэдняй школе № 4, дзе адкрыўся музей Валянціна Таўлая. Побач з літаратурнай тут створана і этнаграфічная экспазіцыя.

Паўстагоддзя без паэта...

28 ЧЭРВЕНЯ СПАЎНЯЕЦЦА 50 ГАДОЎ З ДНЯ ТРАГІЧНАЙ ГІБЕЛІ НАРОДНАГА ПАЭТА БЕЛАРУСІ ЯНКІ КУПАЛЫ.

У гэты дзень раніцай адбудуцца паніхіды ва ўсіх хрысціянскіх храмах Беларусі, Вільні і Масквы.

А ў 16 гадзін каля помніка паэту ў мінскім парку імя Я. Купалы адбудзецца жалобнае веча. Затым яго ўдзельнікі пройдуць да Вайсковых могілак, каб ускласці вянкі і кветкі на магілу Купалы і яго маці.

Камісія па культуры БНФ і Літаратурны музей Я. Купалы запрашаюць люд Беларусі прыняць удзел у жальбінах.

● АДРАДЖЭНЦЫ

КСЁНДЗ АДАМ СТАНКЕВІЧ

Сёлета споўнілася сто гадоў з дня нараджэння выдатнага нацыянальна-рэлігійнага і культурна-асветнага беларускага дзеяча ксяндза Адама Станкевіча. Справа, якую рабіў А. Станкевіч, засталася актуальнай і да нашых дзён. Тыя прынцыпы, за якія ён змагаўся, — яднанне народа на хрысціянскіх і нацыянальных каштоўнасцях, а не падзяленне па веравызнанню — вымагаюць змагання і ў наш час.

АДАМ СТАНКЕВІЧ нарадзіўся 24 снежня (старога стылю) 1891 года на Ашмяншчыне, у вёсцы Арляняты каля Баруноў. Вучыўся ў рускіх парафіяльных школах у Барунах і Гальшанах, у Ашмянскай народнай вучэльні. Ужо ў дзяцінстве, як пісаў пасля Станкевіч, перад ім паўстала пытанне нацыянальнага самаакрэслення. Разабрацца з гэтым «цяжкім да ўцямку» пытаннем дапамагло знаёмства з земляком з суседняй вёскі Каранды, беларускім адраджэнцам ксяндзом Адамам Лісоўскім, ад якога ён атрымліваў беларускія кніжкі. Усвядоміўшы сваю беларускасць, Станкевіч зразумеў тую фікцыю, якая была закладзена ў тоеснасць паняццяў «каталік і паляк», «праваслаўны і рускі». У 1909 годзе Станкевіч даслаў першы допіс у «Нашу ніву».

Пад уплывам таго ж ксяндза Лісоўскага Станкевіч вырашыў прысвяціць сябе святарскай дзейнасці. У 1910 годзе ён паступіў у Віленскую каталіцкую семінарыю. Нягледзячы на польскую нацыянальную прапаганду, семінарысты, пераважную большасць якіх складалі хлопцы з беларускіх абшараў, стварылі залегалізаваны рэктаратам беларускі гурток. Пры ім пачала дзейнічаць беларуская бібліятэка, агульнасемінарскі хор выконваў сярод іншых і беларускія песні.

У 1914 годзе Станкевіч паступіў у Каталіцкую духоўную акадэмію ў Пецярбургу. У той час у акадэміі вучылася шмат беларусаў. Гурткоўцы паглыблялі свае веды пра Беларусь і распаўсюджвалі іх сярод моладзі з Беларусі, якая вучылася ў Пецярбургу. На сходы гуртка прыходзілі Б. Эпімах-Шыпіла, Б. Тарашкевіч, К. Дуж-Душэўскі, іншыя. Гурток меў бібліятэку, заснаваную на сродкі княгіні Магдалены Радзівіл. Станкевіч супрацоўнічаў у беларускіх газетах «Светач», «Крыніца» і «Дзянніца».

Пасля лютаўскай рэвалюцыі з'явіліся больш спрыяльныя ўмовы для нацыянальнай дзейнасці ў Расіі. Станкевіч актыўна ўдзельнічаў у беларускім руху. Быў дэлегатам першага з'езда беларускіх каталіцкіх святароў, які адбыўся ў Мінску 24—25 мая 1917 года. Ксёндз К. Вайчоніс, які ў 1949 годзе сядзеў пад следствам у сутарэннях віленскага МДБ разам з ксяндзом Адамам, з яго слоў паведаміў аб тым, што Станкевіч зімой 1918 года быў за «контррэвалюцыйную дзейнасць» арыштаваны петраградскай ЧК і вызвалены пасля размовы з «земляком» Ф. Дзяржынскім, калі той абходзіў з рэвізіяй камеры.

Неўзабаве Станкевіч пакінуў Петраград і накіраваўся ў Вільню. Там духоўнае кіраўніцтва з польскіх святароў паставілася да Станкевіча непрыхільна, і ён быў пасланы на парафію ў Драгічын. Але ў хуткім часе новапрызначаны арцыбіскуп-літовец Юрый Матулевіч адклікаў Станкевіча назад у Вільню.

Гэта быў вельмі цяжкі час для Беларусі. Яе землі па чарзе пераходзілі з рук у рукі то немцам, то савецкай Расіі, то Літве, то Польшчы. У Расіі тады знаходзілася шмат бежанцаў, у многіх выпадках прымусова адселеных царскім урадам з франтавой зоны. Вяртаючыся на бацькаўшчыну, яны траплялі ў надзвычай цяжкія ўмовы, і вялікую падтрымку ім аказвалі Беларускі камітэт дапамогі ахвярам вайны і Беларускі дзіцячы прытулак, дзе актыўна працаваў А. Станкевіч.

Як святар Станкевіч не мог не думаць пра належнае месца беларускай мовы ў касцёлах і цэрквах. З 1921 года ён вядзе рэгулярныя беларускамоўныя набажэнствы ў віленскім касцёле Св. Мікалая. Вялікую заклапочанасць Станкевіч праяўляў і аб партыі Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя (БХД), якая гуртавала беларускіх каталіцкіх дзеячаў і нацыянальна свядомых жыхароў Заходняй Беларусі.

Станкевіч бачыў усю небяспечнасць спроб падзяляць беларусаў па веравызнаўчых прыкметах і таму імкнуўся да яднання народа на хрысціянскіх і культурна-гістарычных каштоўнасцях. У адной са сваіх прац ён пісаў: «...Сёння, калі святкуем 950-годдзе хросту Беларусі, Хрысціянства ў беларускім народзе бачым не адзіным, як напачатку, але падзеленым на дзве часткі: на Праваслаўе і Каталіцтва двух абрадаў — лацінскае й усходняе (Унія). Вось жа маючы на ўвазе вялікую вартасць Хрысціянства агулам, самога ў сабе для душы чалавека, а гэтак жа для тварэння й падтрымання беларускай нацыі, мусім шукаць такіх формаў сужыцця гэтых частак Хрысціянства, каб яно не толькі не паглыбляла гэнага падзелу, але каб між праваслаўнымі і каталікамі наступіла адзінства рэлігійнае, прынамсі да тых граніц, да якіх у сучасных абставінах здабыцца можна і трэба. Шуканне прынамсі мінімальнага адзінства ў беларускім народзе — гэта наша гістарычнае заданне».

У 1922 годзе Станкевіч быў абраны паслом у польскі сейм. Тады беларусы-дэпутаты выступалі адзіным блокам з украінцамі, яўрэямі і немцамі. Тры беларусы былі абраны сенатарамі, быў створаны Беларускі пасольскі клуб, віцэ-прэзідэнтам якога стаў А. Станкевіч. Але ўжо ў 1925 годзе група паслоў на чале з Б. Тарашкевічам выйшла з Клуба, заснаваўшы марксісцкую партыю «Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада» (БСРГ). Грамада і асабліва КПЗБ пачалі барацьбу супраць БХД, якая нібыта «...дурманіць рабочых і сялянаў і гандлюе іхняй крывёй». БХД, са свайго боку, не магла пагадзіцца з марксісцкай праграмай Грамады і яе некрытычным захапленнем усім, што рабілася ў савецкай Беларусі, аднак выказвала свой пункт гледжання памяркоўна, без фанатызму. Менавіта нацыянальнае развіццё і беларусізацыя ўсіх бакоў жыцця, у тым ліку рэлігійнага, была тым арыенцірам, з якім БХД з годнасцю прайшла праз усе канфлікты і ўціск 20—30-х гадоў.

У маі 1926 года ў Вільні была створана Беларуская друкарня імя Ф. Скарыны, якую ўзначаліў А. Станкевіч. Ён актыўна ўдзельнічаў таксама ў стварэнні і рэдагаванні газеты «Беларуская крыніца», часопісаў «Хрысціянская думка», «Шлях моладзі», «Самапомач», «Калосе», якія выходзілі ў гэтай друкарні. Усяго ў 1926—1940 гадах было надрукавана каля 150 назваў кніжак, у тым ліку 18 самога А. Станкевіча, сярод якіх «Родная мова ў святынях» (1929), «Доктар Францішак Скарына» (1925), «Да гісторыі беларускага палітычнага вызвалення» (1935), «Беларускі хрысціянскі рух» (1939), «Хрысціянства і беларускі народ» (1940). Апошняя кніга — фактычна першая спроба даць беларускую інтэрпрэтацыю рэлігійнай гісторыі Беларусі.

Грамадская і выдавецкая дзейнасць Станкевіча жорстка праследавалася польскімі духоўнымі ўладамі ў асобе віленскага арцыбіскупа Р. Ялбжыкоўскага, які ў канцы 1928 года забараніў супрацоўніцтва ў БХД і «Беларускай крыніцы». І ўсё-такі, нягледзячы на гэта, а таксама на звальненне з пасады выкладчыка Беларускай гімназіі ў 1933 годзе, Станкевіч не губляў аптымізму. Заўсёды добры настрой, усмешка — вось што згадваюць перш за ўсё ў сваіх успамінах тыя, хто яго ведаў. Ягоны аптымізм надаваў сілы ўсім, хто працаваў разам з ім, і тым, хто пасля быў з ім у сталінскіх вязніцах. Думаць пра тое, што менавіта ты можаш зрабіць — тут і цяпер, не перакладаючы адказнасць на некага іншага, і рабіць гэтую справу — вось падмурак аптымізму А. Станкевіча.

У 1938 годзе Станкевіч быў высланы па загаду віленскага ваяводы ў Слонім і вярнуўся ў Вільню пасля пачатку другой сусветнай вайны. Потым, як і ў першую сусветную, калейдаскапічна пачалі мяняцца ўлады — польская, савецкая, літоўская, зноў савецкая. Былі разагнаны ўсе беларускія арганізацыі, экспрапрыявана друкарня, закрыта гімназія. Пасля прыходу немцаў дзеля абароны беларускіх інтарэсаў перад новай уладай быў зноў створаны Беларускі нацыянальны камітэт. Беларускія нацыянальныя дзеячы імкнуліся ва ўмовах акупацыі наладзіць хоць колькі-небудзь ніштаватае жыццё для людзей, што трапілі пад новую навалу. Станкевіч тады выкладаў гісторыю Беларусі і рэлігію ў новаадкрытай Беларускай гімназіі, у Беларускай настаўніцкай і Віленскай духоўнай семінарыях, праводзіў набажэнствы ў касцёле Св. Міхаіла.

Пасля вайны, калі пры сталінскім рэжыме ўсялякая беларуская дзейнасць зноў стала немагчымай, Станкевіч цалкам аддае сябе душпастырскай працы пры віленскім касцёле Св. Тарэзы. Але летам 1949 года ён быў другі раз, пасля першага арышту ў 1944 годзе, завезены ў сутарэнні віленскага МДБ. Літоўскі святар Казімір Вайчоніс, якога таксама арыштавалі ў той час, распавядаў, што менавіта ксёндз Адам Станкевіч навучыў яго паважаць усе народы і ўсялякага чалавека як асобу, калі падтрымліваў вязняў сваёй камеры жартамі і смешнымі гісторыямі, а калі пасля начных допытаў яму не давалі спаць і ставілі да сцяны — прамаўляў ружанец на ўсіх вядомых яму мовах, у тым ліку і па-літоўску. Пасля інкрымінацыі Станкевічу супрацоўніцтва з японскай разведкай і контррэвалюцыйнай дзейнасці ён быў асуджаны на 25 гадоў па 58-му артыкулу і вывезены ў лагер пад Іркуцкам. 29 лістапада 1949 года Адама Станкевіча не стала.

Віталь ЗАЙКА.

На здымку: даваенны літоўскі пашпарт А. Станкевіча.

● ЛІСТ З ВІЛЬНІ

Дзякуй, талака!

30 студзеня ў заметцы «ВЫРУЧАЙ, ТАЛАКА!» мы перадалі нашым чытачам просьбу новаўтворанай кафедры беларусазнаўства Віленскага педагагічнага ўніверсітэта дапамагчы кнігамі. Днямі рэдакцыя атрымала ліст ад загадчыцы кафедры Лілеі ПЛЫГАЎКІ.

«Вельмі прыемна адчуваць, — піша яна, — што нашы праблемы хвалююць людзей на Беларусі, што мы ў адраджэнскіх памкненнях не адзінокія. Шчыра кажучы, і верылася, і не верылася ў тое, што нехта адгукнецца. І былі б не ў крыўдзе: у кожнага ў наш час сваіх праблем досыць. Таму вялікай прыемнай неспадзяванкаю сталіся лісты, кнігі з добрымі словамі прывітання і маральнай падтрымкі, з сардэчнымі пажаданнямі і канкрэтнымі парадамі. За гэта вялікі дзякуй усім, хто не застаўся абыякавым да нас, хто адгукнуўся.

Хацелася б выказаць праз вашую газету шчырую ўдзячнасць шматлікім бібліятэкам, грамадскім арганізацыям і прыватным асобам, якія выказалі жаданне дапамагчы нам у зборы бібліятэкі аддзялення. Нас пачулі ў Браславе, Астраўцах, Добрушы, Ушачах, Ганцавічах, Дзятлаве, Мастах, Чачэрску, Бярозе, Бераставіцы, Мсціслаўлі. Кнігамі з намі падзяліліся вясковая бібліятэка з Новай Мышы, бібліятэкі Гродзенскага ўніверсітэта, Мінскага і Віцебскага педінстытутаў, салідарнасць праявілі калегі-філолагі з Брэста і Гомеля. Мы знайшлі падтрымку ў Дзяржаўным мастацкім музеі Беларусі і ў Беларускім фондзе культуры, Згуртаванні беларусаў свету «Бацькаўшчына», у далёкай Амерыцы ў Беларускім інстытуце навукі і мастацтва...

Дзякуй тым пісьменнікам і навукоўцам, якія знайшлі час даслаць нашым студэнтам сваю кнігу з аўтографамі: М. Чарняўскаму, М. Ткачову, У. Дамашэвічу, Г. Каханоўскаму. Дзякуй паважанаму Васілю Быкаву, што не пакінуў без адказу ліст і не адмовіў студэнтам у сустрэчы.

Цяжка пералічыць усіх, хто дапамог і дапамагае нам. Прыемна ўсведамляць, што Беларусь такая багатая на спагадлівасць і дабрыню. Хоць і жывём мы ў старадаўняй Вільні, але ж без Беларусі не зможам узнавіць яе культурныя, асветніцкія і гістарычныя традыцыі.

Цяпер хачу папрасіць тых, у каго ўзнікне жаданне і магчымасць дапамагчы беларусам Віленшчыны, накіроўваць літаратуру не ў Літву, бо перасылка за мяжу каштуе вельмі дорага, значна даражэй за кошт дасылаемых кніг. Саюз пісьменнікаў пайшоў нам насустрач і згадзіўся арганізаваць у Мінску, у Доме літаратара, цэнтр па збору кніг віленскім беларусам.

Яго адрас такі: 220034, Мінск, вул. Фрунзе, 5, пакоі 305, 306».

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

Збіраем зёлкі

Цяпер, калі паліцы аптэк фактычна пустыя, міжволі кожны з нас з надзеяй і асабліва пільнай увагай углядаецца ў розныя даведнікі па лекавых раслінах, скупляе зёлкі — патрэбныя і не зусім — на ўсялякі выпадак. А хто мае час, той ідзе ў лес, на луг, у поле — збіраць сабе гэтыя самыя зёлкі. Але нездарма кажуць: не ведаеш броду — не лезь у ваду. Бяздумным збіраннем зёлак можна нарабіць больш шкоды, а не дабра. І не толькі сабе, але і самім раслінам. Бо ўмовы і час збірання лекавых раслін маюць вельмі вялікае значэнне.

АДНО З АСНОЎНЫХ ПРАВІЛ: расліны трэба збіраць толькі ў сухое надвор'е. Калі раніцой выпала раса або прайшоў дождж, трэба абавязкова пачакаць, пакуль расліны абсохнуць. Вільготныя — яны намнога даўжэй сохнуць, лёгка самасаграваюцца, псуюцца, губляюць лекавыя якасці.

Нельга збіраць моцна запыленыя або забруджаныя расліны, асабліва каля дарог з інтэнсіўным рухам транспарту. Пазбягайце збіраць зёлкі і ў тых мясцінах, якія былі апрацаваны ядахімікатамі. Ну і, зразумела, **нельга збіраць расліны, пашкоджаныя хваробамі або насякомымі-шкоднікамі.**

Пачатак веснавога руху соку з'яўляецца лепшым тэрмінам **нарыхтоўкі лекавай кары,** бо ў гэты час яна лягчэй за ўсё аддзяляецца ад драўніны.

Карэнішчы, карані, клубні лепш збіраць у перыяд, калі вяне надземная частка расліны, а падземныя часткі робяцца асабліва мясістымі. Вясной і ў час цвіцення падземныя часткі звычайна бываюць лёгкаважкімі, слабымі, друзлымі, вялымі.

Самым лепшым часам **нарыхтоўкі пупышак** лічыцца тая фаза іх развіцця, калі яны пайшлі ў рост, набрынялі, але яшчэ не распусціліся. У гэты час пупышкі найбольш багатыя на бальзамічныя і смаляністыя рэчывы.

Збіраць лісце трэба тады, калі яно ўпаўне разгарнулася, дасягнула свайго нармальнага развіцця, лепш за ўсё тады, калі расліна толькі-толькі пачынае цвісці.

У час цвіцення, апрача кветак, часта збіраюць і іншыя часткі раслін: лісце, сцябло, траву. Некаторыя зёлкі, напрыклад, цвінтарэй (залататысячнік), вадзяны перац, рэкамендуецца збіраць у пачатку цвіцення, а святаяннік, расянку — у час поўнага цвіцення.

А ўвогуле, трэба **ВЕЛЬМІ ДОБРА ВЕДАЦЬ АПТЫМАЛЬНЫЯ ТЭРМІНЫ** збірання зёлак і не лічыць для сябе лішнім параіцца на гэты конт з аптэкай, якая прымае раслінную лекавую сыравіну. Напрыклад, лісце ландышу, сабранае за 2—3 тыдні да пачатку цвіцення, амаль удвая багацейшае на гліказіды, чым сабранае ў час цвіцення.

А ГЭТА АСАБЛІВА ВАЖНА: нельга вырываць расліну цалкам, у разліку на тое, што сарціроўка будзе рабіцца пазней, дома. **Трэба збіраць толькі тыя яе часткі, якія САПРАЎДЫ НЕАБХОДНЫЯ.**

У пагоні за колькасцю сабранай лекавай сыравіны не забывайце, што мы жывём не апошні дзень — абавязкова паклапаціцеся аб узнаўленні лекавых раслін. Не забывайце, што інтэнсіўнае і безгаспадарчае збіранне можа прывесці да іх поўнага знішчэння. Нездарма многія назвы зёлак ужо занесены ў Чырвоную кнігу, і збіраць іх катэгарычна забаронена.

Каб прадухіліць знішчэнне лекавых раслін, пры нарыхтоўцы, напрыклад, кветак і суквеццяў аднагадовых і двухгадовых раслін трэба пакідаць на кожным квадратным метры хоць бы па некалькі экземпляраў. Тады расліна не знікне, на наступны год з'явяцца новыя парасткі, і можна будзе зноў весці нарыхтоўку. Карэнні, клубні, цыбуліны выкопваюць выбарачна, пакідаючы маладыя экземпляры для аднаўлення зараснікаў. А ўвогуле нарыхтоўку падземных частак раслін трэба весці толькі пасля паспявання і асыпання насення.

Каб не прынесці шкоды расліне і не загубіць яе, рэкамендуецца пакідаць частку лісця, асабліва на канцах галінак.

Нарыхтоўку кары рэкамендуецца рабіць са зрэзаных або ссечаных галінак, на лясных высечках, у час санітарных работ і да т. п.

ЗЁЛКІ НАРЫХТАВАНЫ. А што далей? Сыравіне пасля збірання абавязкова патрэбна пярвічная апрацоўка — ачыстка ад пабочных прымесей, ад дэфектных і згубіўшых натуральную афарбоўку частак. Чым хутчэй пасля збірання будзе праведзена пярвічная апрацоўка, тым менш будзе страт і тым вышэйшай будзе якасць нарыхтаванага матэрыялу.

Сабраную сыравіну нельга доўга захоўваць у тары, г. зн. 3—4 гадзіны — гэта ўжо занадта. Напрыклад, кветкі глогу, лісце бузіны — і таго менш: 1—2 гадзіны. Інакш яны злёжваюцца, самасаграваюцца і псуюцца.

Сушыць зёлкі трэба пры пэўнай тэмпературы для кожнага віду: з утрыманнем эфірных рэчываў (мацярдушка, чабор) — пры тэмпературы не вышэй 30—35 градусаў, з утрыманнем вітаміна С — 80—90 градусаў, з утрыманнем гліказідаў (ландыш, светнік) — 55—60 градусаў (пры гэтай тэмпературы хутчэй спыняюць дзейнасць ферменты, якія разбураюць гліказіды).

На сонцы можна сушыць толькі некаторыя расліны, у якіх каштоўныя рэчывы не разбураюцца пад уздзеяннем сонечных промняў (карэнішчы аеру, валяр'яну, карэнні алтэі). Сыравіну раскладаюць тонкім слоем на брызенце або на іншай тканіне, але не на штучнай, на ноч закрываюць для аховы ад расы і туману. Пляцоўка для сушкі павінна размяшчацца далей ад дарог, у зацішным месцы, каб сыравіна не запылілася.

Лепш за ўсё для гэтага прыстасаваць адкрытыя павеці з добрай вентыляцыяй і надзейнай аховай ад сонечных промняў і дажджоў. Такія павеці прыдатныя практычна для ўсіх тыпаў лекавых раслін.

Можна сушыць на гарышчы, у тым ліку пад жалезным або шыферным дахам, дзе ў сонечныя дні тэмпература ўзнімаецца да 40—50 градусаў. Расліны тут сохнуць хутка — за некалькі дзён і не губляюць уласцівыя ім лекавыя якасці. Такі спосаб можна асабліва рэкамендаваць тым, хто займаецца «прамысловай» нарыхтоўкай зёлак — для здачы ў аптэку.

Гарышча трэба ачысціць ад пабочных рэчаў, павуціння, смецця. Падлогу гарышча лепш накрыць брызентам або іншай тканінай, паперай. Класці сыравіну трэба слоем не больш як 10 сантыметраў.

На гарышчы можна сушыць усе віды зёлак.

У халодны час лекавую сыравіну, асабліва сакавітыя плады, карэнне і карэнішчы, **даводзіцца сушыць штучна.** Лепш за ўсё гэта рабіць у сялянскай печы, але можна і ў духоўцы. Трэба толькі дачакацца, калі тэмпература знізіцца да 40—60 градусаў. Сыравіну рассцілаюць слоем у 5—7 сантыметраў на лістах або рашотах і напалову зачыняюць комін.

За сушкай сыравіны ідзе **захоўванне гатовых зёлак.** Трэба памятаць, што сухія кветкі, трава, карэнне вельмі лёгка «ўспрымаюць» вільгаць. Таму захоўваць іх абавязкова трэба ў сухім месцы. Для гэтага можна выкарыстоўваць добра закрытыя папяровыя пакеты, бляшанкі (зноў жа выслапыя паперай), рознага памеру слоікі. Зёлкі лёгка «пераймаюць» пабочныя пахі, таму асабліва духмяныя (мята, чабор) лепш захоўваць асобна.

Нямала людзей займаецца нарыхтоўкай зёлак «прафесіянальна» або дзеля пэўнага заробку. Яны быццам бы добра ведаюць усе правілы нарыхтовак. Але і ім нялішнім будзе пракансультавацца са спецыялістамі з тых аптэк, якія вядуць закупку лекавых раслін. У тым ліку і на той выпадак, калі пэўных раслін маецца ўжо вялікі запас і няма асаблівай патрэбы яе нарыхтоўваць яшчэ. Значыць, і расліны захаваюцца да лепшых часоў. А для навічкоў такія кансультацыі павінны быць абавязковым пажаданнем на дарогу перад нарыхтоўчым выхадам у поле, лес, на луг.

НАРОДНЫЯ ПРЫКМЕТЫ

Надвор'е прадказваем...

(Працяг. Пачатак у «Хатняй энцыклапедыі» за 19 чэрвеня г.г.).

...ПА ВЯСЁЛЦЫ

● Калі вясёлка пасля дажджу знікае хутка — чакайце яснага надвор'я. Калі ж пасля дажджу вясёлка стаіць доўга — будзе непагадзь.

● Вячэрняя вясёлка — прыкмета яснага надвор'я. Калі ж вясёлка з раніцы — чакайце непагадзі.

● Вясёлка з наветранага боку — дзень будзе дажджлівы, з падветранага боку — надвор'е неўзабаве праясніцца, дождж спыніцца.

...ПА РАСЕ І ТУМАНУ

● Ноччу выпала шмат расы — чакайце яснага надвор'я.

● К вечару вецер сціхае, а на траву кладзецца раса — да яснага надвор'я.

● На досвітку не бачна ні расы, ні туману ў нізінах — будзе непагадзь.

● Калі начная раса не высыхае — чакайце навальніцы.

...ПА СОНЦУ І ЗОРКАХ

● У летнюю ноч шмат зорак на небе — дзень будзе гарачым.

● Белаватыя воблакі над вадой, якія хутка знікаюць пры ўзыходзе сонца, — прыкмета яснага надвор'я.

● Калі сонца ўзыходзіць у тумане, днём будзе ціха і душна — да яснага надвор'я.

● Пры захадзе сонца неба зацягваецца з поўначы — быць ветру.

...ПА ДРЭВАХ І РАСЛІНАХ

● Лес шуміць летам — перад непагаддзю.

● Яліна перад дажджом падымае галіны.

● Адсырэла падсохшае сена на лузе — быць дажджу.

● На лісці каштана выдзяляецца шмат кропель клейкай вадкасці — праз суткі-двое надыдзе працяглы дажджлівы перыяд.

● Клён «плача» за тры-чатыры гадзіны перад дажджом.

● Вельмі адчувальныя да змяненняў надвор'я кветкі наготкаў і мальвы. Гэта сапраўдныя прадказальнікі надвор'я. Калі пры яшчэ чыстым, блакітным, бяздонным небе гэтыя кветкі старанна склалі свае пялёсткі і быццам павялі — неўзабаве будзе дождж.

● Шыпшына перад дажджом не раскрывае сваіх бутонаў.

● Перад дажджом многія кветкі пахнуць мацней, чым звычайна.

(Працяг у наступным выпуску «Хатняй энцыклапедыі»).

РОЗГАЛАС

УДАРНЫЯ ХВАЛІ—КАРЫСНЫЯ?

Дзе і як могуць сустрэцца супрацоўнікі Ліверморскай нацыянальнай лабараторыі з ЗША, Арзамаса-16, канцэрна МББ (Месершміт—Бёлькаў-Блом) з Германіі? Крыху раней такое пытанне гучала б рытарычна, бо прадугледжвала просты адказ. Аб кантактах вучоных, якія працуюць «на абаронку», практычна ніхто не чуў. Са змяненнем агульнай абстаноўкі ў свеце, зняццем з парадку дня пытання ядзернага процістаяння відавочнай стала патрэба ў дыялогу, абмеркаванні вынікаў фундаментальных даследаванняў.

Адна з такіх сустрэч адбылася ў Мінску. Арганізатары міжнароднай школы-семінара «Фізіка і газадынаміка ўдарных хваляў» спачатку баяліся, што колькасць удзельнікаў будзе зусім невялікай. Аднак актуальнасць праблематыкі, дасягненні навуковых школ з Масквы, Новасібірска, Мінска сабралі звыш 100 вучоных з Беларусі, Расіі, ЗША, Германіі, Францыі, Польшчы.

Ударная хваля ставарае асаблівы стан асяроддзя, у якім дасягаюцца гранічныя параметры. Напрыклад, без істотных цяжкасцей магчыма атрымаць тэмпературу ў 3.000—5.000 градусаў. Гэтыя абставіны робяць даследаванні і мадэліраванне працэсаў складанымі, але і выключна эфектыўнымі для тэхналагічных мэт. Праўда, ударную хвалю трэба ўтаймаваць, зрабіць «паслухмянай». Тады стане магчымым атрыманне новых матэрыялаў і кампазіцый, ажыццяўленне «выбуховых» тэхналогій і шмат што іншае. Падкрэслім: у стваральных мэтах.

У школе-семінары былі прачытаны 40 лекцый, прадстаўлены больш за 120 стэндавых дакладаў, частка з якіх належала вучоным з Беларусі—інстытутаў цепла- і масаабмену і парашковай металургіі. Гэта не выпадкова, бо адным з заснавальнікаў фізікі ўдарных хваляў быў наш славуты зямляк — тройчы Герой Сацыялістычнай Працы Якаў Зельдовіч. І пошук ў гэтай галіне ў рэспубліцы вядуць у шэрагу навуковых устаноў і ВНУ.

У. ДРАГУН,
кандыдат тэхнічных навук.

ВАЧАМІ САЦЫЁЛАГА

7. ПАГРОЗА БЕСПРАЦОЎЯ

(Працяг. Пачатак у №№ 119, 120, 122—124, 126)

Боязь беспрацоўя апаноўвае палавіну апытаных. І гэты паказчык за два гады змяніўся зусім нязначна. Толькі адзін з пяці апытаных упэўнены ў захаванні свайго рабочага месца. Зразумела, што гэта красамоўны паказчык трывогі, няўпэўненасці, неспакою. На Захадзе ў беспрацоўі бачаць і станоўчыя, дысцыплінуючыя моманты. У нас яны пакуль што прыкметна не праяўляюцца. Магчымасці паўторнага працаўладкавання ацэньваюцца нізка. Дакладней, гэта звязваецца з неабходнасцю перавучвацца, мяняць прафесію.

У той жа час апытаныя бачаць на сваіх прадпрыемствах нямала магчымасцей для папярэджання беспрацоўя, стварэння новых працоўных месц, перападрыхтоўкі вызваленых работнікаў. Маральны бок беспрацоўя ўспрымаецца нават больш востра, чым матэрыяльны.

1. ЦІ БАІЦЕСЯ ВЫ ЗАСТАЦЦА БЕЗ РАБОТЫ!

1. Мне гэта не пагражае	22,5	(22,0)
2. Усё можа быць	50,8	(49,3)
3. Так, мяне гэта непакоіць	24,1	(27,4)
4. Няма адказу	2,6	(1,3)

2. КАЛІ ВЫ ЎСЁ Ж НЕ ВЫКЛЮЧАЕЦЕ ПАГРОЗЫ БЕСПРАЦОЎЯ, ТО ПАСПРАБУЙЦЕ АЦАНІЦЬ СВАЕ ШАНЦЫ ЎЛАДКАВАЦЦА НА РАБОТУ НА ІНШЫМ ПРАДПРЫЕМСТВЕ (УСТАНОВЕ).

1. Я без асаблівай цяжкасці змагу знайсці сабе работу, бо мая прафесія — вострадэфіцытная	12,0
2. У мяне ёсць шанцы, але прыйдзецца ўладкоўвацца на іншую работу, якая не адпавядае маёй кваліфікацыі	20,8
3. Магу, але работа, відаць, будзе нізкааплачваемай, якая не патрабуе спецыяльнай падрыхтоўкі	8,9
4. Хутчэй за ўсё прыйдзецца перакваліфікавацца	17,1
5. Наўрад ці змагу	8,0
6. Цяжка сказаць	25,9
7. Няма адказу	7,3

3. ШТО МОЖНА ЗРАБІЦЬ НА ВАШЫМ ПРАДПРЫЕМСТВЕ ДЛЯ ПАПЯРЭДЖАННЯ БЕСПРАЦОЎЯ!

1. Расшырыць віды выпускаемай прадукцыі	52,9
2. Арганізаваць перападрыхтоўку	31,0
3. Павялічыць кштарыс	6,1
4. Скараціць рабочы дзень	10,8
5. Зменшыць рабочы тыдзень	36,8

(Заканчэнне будзе).

Лезем з дрыгвы. Але куды і як?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

першапачатковага накаплення капіталу. А гэта ў сваю чаргу азначае, што мы павінны перажыць тое, што перажылі ў Заходняй Еўропе ў XIX—XX стагоддзях. А гэта значыць, што нас чакае новае, яшчэ больш цяжкае і доўгае цярпенне. Ці ўсе згодны зноў цярпець?

Калі хтосьці лічыць, што капіталізм — гэта тое, што пабудавана, скажам, у Германіі, то ён памыляецца. Давайце паглядзім, што думаюць з гэтага выпадку самі немцы. Звернемся да часопіса «Шпігель» (№ 37, 1991 г.): у Германіі, якая ніколі не ведала капіталізму манчэстэрскай школы і ўжо з часоў усеагульнага зямельнага кодэксу 1794 года зацвердзіла сацыяльную дысцыпліну ў процівагу празе прыбытку, сёння дзяржава аказвае ўплыў на размеркаванне палавіны сацыяльнага прадукта і прысвойвае значную долю прыбытку.

Рабочыя сур'ёзна абмяжоўваюць прыватную ўласнасць на сродкі вытворчасці з дапамогай палітыкі згоды, дзейнасці саветаў прадпрыемстваў і прафсаюзаў. Канстытуцыя абвяшчае, а федэральны суд нядаўна зноў пацвердзіў узяты з сацыялістычнага рэпертуару прынцып: агульная карысць мае прыярытэт перад дабрабытам асабістым.

Грамадскі лад, які ўяўляўся Марксу ў якасці пераходнага этапу на шляху да камунізму і названы Леніным «сацыялізмам», сёння на Захадзе, можна сказаць, напалавіну ажыццёўлены: замест заработнай платы, абмежаванай вяртаннем мінімальных затрат на ўзнаўленне рабочай сілы, зацвердзіўся прынцып зарплаты па працы, які ўпаўне ўзгоднены з сацыялістычнай тэорыяй.

Сацыяльная рэвалюцыя на Захадзе перамагла ў ходзе працяглай эры прафсаюзнай, парламенцкай, «публіцыстычнай» і юрыдычнай барацьбы. Гэты паварот стаў магчымы і ў выніку прарыву ў сферы вытворчасці: тэхнічны прагрэс адкрыў прастор масавай вытворчасці танных тавараў. Палітыка рэгулявання даходаў садзейнічала таму, што капіталісты сталі заахвочваць вытворцаў да саўдзелу ў прыбытках і тым самым павышаць узровень іх жыцця. Гульня паміж попытам і прапановай не закранае рашаючых галін народнай гаспадаркі: большасць жылля, медыцынскае абслугоўванне і дзяржаўнае тэлебачанне, рознага роду дапамогі, грамадскі транспарт і культура зусім не трапляюць у сферу дзеяння законаў рынку. У той жа Германіі няма рэзкага дзялення паміж вярхамі і нізамі, як гэта робіцца ў нас. На дапамогі па старасці, адукацыю і жыллёвае будаўніцтва, спорт дзяржава выдзяляе вялікія сродкі.

Нам заяўляюць, што на рынку не падаюць. У Германіі — рыначная эканоміка, але там нават тыя 3,8 мільёна чалавек, на якіх распаўсюджваецца сацыяльная дапамога, жывуць ва ўмовах, якія адпавядаюць чалавечай годнасці. Яны маюць заканадаўчае права на дапамогу і бясплатнае жыллё, дзяржава размяркоўвае сярод іх адзенне, мэблю, пральныя машыны і халадзільнікі, не кажучы ўжо аб гарантаваным лячэнні.

У былым жа СССР рынак азначае толькі поўную свабоду. Але адным — свабоду памерці ад голаду, другім — свабоду рабавання сваіх сабратоў. І ўсё гэта замаскіравана ў цэлым правільнымі думкамі аб перавагах рыначных адносін.

Рынак — вялікае вынаходства чалавецтва. Але сам па сабе рынак усё-такі сляпы і эгаістычны. Дзяржаўнае рэгуляванне, як карэкціруючы і, калі хочаце, цывілізуючы фактар, становіцца такім жа важным, як і сам рынак. Дзяржаўны пачатак у Германіі, Францыі і іншых краінах вельмі вялікі. У крытычныя перыяды ён і выратаваў дзяржаву, а не рыначны хаос, у якім шукаем выратаванне сёння мы. Сацыяльная ж арыентацыя эканомікі, якая эфектыўна ажыццяўляецца з дапамогай менавіта дзяржаўнага рэгулявання, патрэбна не для таго, каб раздзяляць паміж усімі пароўну, а для надання грамадству элементаў гармоніі.

Нам патрэбна вельмі моцная дзяржава. Сёння яе няма. Больш таго, існуе мноства дэстабілізуючых фактараў. Моцная дзяржава — гэта зусім не абавязкова прэзідэнцкая рэспубліка, як нас хочуць пераканаць. Асабіста я не хачу залежаць ад абставін. Хто дасць гарантыі, што прэзідэнтам стане разумнейшы з палітыкаў рэспублікі? Нам патрэбны моцны калектыўны розум у асобе Вярхоўнага Савета і кабінет міністраў, які складаецца з мацнейшых тэарэтыкаў і практыкаў з вялікімі паўнамоцтвамі.

У мяне такое ўражанне, што гэтыя органы складаюцца з дачаснікаў. Так было, так ёсць, так будзе. Хто б ні прыйшоў да ўлады — «злачынныя» камуністы або «святыя» дэмакраты — яны будуць вырашаць перш за ўсё свае праблемы або праблемы сваіх партый і сацыяльных груп.

Увогуле, як добра вырашаць праблемы, скажам, сельскай гаспадаркі, не прайшоўшы пры гэтым і баразны за плугам. Як добра думаць аб прыватызацыі жылля, седзячы ў прафесарскім кабінеце сваёй кватэры. Многія дэпутаты прапануюць бясплатную прыватызацыю. Я, напрыклад, сваёй кватэры не маю, але з 1978 года плачу падаткі і ў кожнай пабудаванай кватэры ёсць і мая капейка. Я не за бясплатнае жыллё, але кватэру за 300 — 400 тысяч пры сучаснай зарплаце і цэнах у магазінах пабудаваць не змагу. Хтосьці прапануе зрабіць так, каб на жыллё ішла трэцяя частка зарплаты, «як у цывілізаваных краінах». Але паглядзіце на нашу недаразвітую структуру расходаў. Калі месяц наведвання дзецьмі садзіка абыходзіцца ў тысячу рублёў і пры жорсткай эканоміі людзі ледзь-ледзь дацягваюць да наступнай зарплаты, то якія могуць быць супастаўленні?! У цывілізаваных краінах такое жыллё, у якім жывуць нашы людзі, практычна з'яўляецца бясплатным. Багатыя ж людзі ў гэтых дамах не жывуць. За свае загарадныя катэджы яны, сапраўды, плоцяць трэць зарплаты, але якой зарплаты!

Мы спрабуем вылезці з дрыгвы, але куды і як? На жаль, аб гэтым мала задумваемся. Патрэбны няспешныя, абдуманыя рухі ў рэформах. Мы ж слепа бяром за ўзоры чужаземныя мадэлі. Чаго прасцей: рынак вырашыць, якія вытворчасці нам будуць патрэбныя, а якія не. Аб'явім «Гомсельмаш» банкротам, і ўсе справы. Але «Гомсельмаш» — гэта яшчэ і людзі. У дрыгву залазілі разам, а вылазіць па аднаму?

Цяпер адно выйсце: устанавіць прыкладна аднолькавы ўзровень зарплаты ва ўсіх галінах, спыніць рост цэн і ўсім разам выратаваць банкрутаў, не даць ім разваліцца, не разбазарваць народнае дабро, даць людзям, якія працуюць на гэтых заводах, шанц і час перапрафіляваца і пры гэтым не памерці з голаду. Інакш усё, што адбываецца сёння, будзе не пераходам да рынку, а шляхам у нікуды.

Рэформы ажыццяўляюцца без уліку «выжывання» народа. Час ужо спыніцца. Хопіць злоўжываць цярпеннем народа. Ужо даўно дзеляць народнае дабро, а людзі, якія стварылі яго, стаяць убаку ў ролі назіральнікаў. Народ павінен стаць галоўнай асобай прыватызацыі. Пры гэтым і прыватная ўласнасць не панацэя ад усіх бед.

І галоўнае: шлях, прапанаваны нам — гэта шлях не да цывілізацыі, а шлях ад адной цывілізацыі да другой. Славянскі свет заўсёды развіваўся адасоблена ад астатняй Еўропы, жыў нібыта ў іншым вымярэнні. Цяпер, каб увайсці ў Еўропу, над народам робіцца насілле. Але чым гэта насілле лепшае, чым тое, якое было ажыццёўлена бальшавікамі? Гэта чарговая ўтопія, якая патрабуе чарговых ахвяр, цярпення ад народа на шляху да «светлага будучага».

Юрый КЛІНЦОЎ,
гісторык.

г. Гомель.

ФУТБОЛ

Фінал, дастойны ўзнагароды

ЗАВЯРШЫЎСЯ РОЗЫГРЫШ КУБКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПА ФУТБОЛУ

Фінальны матч, які адбыўся пазаўчора на мінскім стадыёне «Дынама», стаў сапраўдным упрыгожаннем турніра, які, несумненна, у будучым стане святам...

Упрыгожылі фінал найперш забітыя мячы. Паядынак лідэраў сёлетняга футбольнага сезона — дынамаўцаў Мінска і магілёўскага «Дняпра» —атрымаўся вострым і бескампрамісным. Пачаўшы гульню без разведкі, актыўна, і гаспадары, і госці выдатна разумелі: пераможца будзе адзін! Больш вопытным і спрактыкаваным у кубкавых баталіях дынамаўцам атакі ўдаваліся часцей. Аднак толькі на зыходзе першага тайма 19-гадовы паўабаронца Валянцін Бялькевіч адкрыў лік. Затое ў другой палове матча галы былі на любы густ. Юрый Антановіч і Валерый Вялічка даводзяць лік да 3:0, але Міхаіл Смірноў з пенальці скарачае разрыў — 1:3. Гэта, тым не менш, не спыніла дынамаўскі парыў. За 12 хвілін да фінальнага свістка суддзі міжнароднай катэгорыі Вадзіма Жука «свой» гол забіў Сяргей Герасімец, а потым наступіла чарга Уладзіміра Жураўля. Двойчы прымусіў і ён галкіпера «Дняпра» Андрэя Любчанку капітуляваць перад «Дынама». 6:1—лік для фінальнай сустрэчы, пагадзіцеся, надзвычай нечаканы...

Выступаючы сваім самым баявым саставам, магіляўчане, на жаль, не змаглі настроіцца на адказны матч, яўна «перагарэлі». Каманда, якая ў 14-ці гульнях чэмпіяната рэспублікі прапусціла ў свае вароты ўсяго толькі тры мячы, на гэты раз шэсць разоў пачынала з цэнтра поля. Не змаглі павесці за сабой і футбалісты, якія так парадавалі прыхільнікаў «Дняпра» ў шэрагу іншых паядынкаў, і найперш лепшы бамбардзір сезона Андрэй Скарабагацька, Алег Радушка, Сяргей Дамашэвіч, Віктар Навумаў...

Заваяваўшы Кубак Беларусі, дынамаўцы Мінска маюць вялікі шанц зрабіць у першым «самастойным» футбольным сезоне ў рэспубліцы так званы дубль: атрымаць і вышэйшыя ўзнагароды чэмпіяната. У турніры, у якім засталіся не згулянымі матчы «Дынама»—«Ведрыч» і «Днепр»—«БелАЗ», яны на ачко апярэджваюць магіляўчан. Кубкавы паядынак паказаў: «дзяліцца» вышэйшымі прызамі флагман беларускага футбола намеру зусім не мае...

Як вядома, акрамя гэтых сустрэч, былі прапушчаны яшчэ дзве: «Металург» — «Будаўнік» і «Шахцёр» — «Дынама» (Брэст). Яны закончыліся ўнічыю—0:0 і 1:1 адпаведна. **Такім чынам, бронзавыя медалі сезона-92 дасталіся брастаўчанам: набраўшы аднолькавую колькасць ачкоў з бабруйскім «Трактарам», яны апярэдзілі іх па выніку сустрэчы паміж сабой, якую выйгралі—2:0.**

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ЗАСТАНЁМСЯ БЕЗ БЛАНДЗІНАК!

Калі верыць даным Усерасійскага цэнтра вывучэння грамадскай думкі, 74 працэнты мужчын любяць бландзінак, незалежна ад колеру ўласных валасоў. Аднак бландзінак, па сцвярджэнню статыстыкі, становіцца ўсё менш і менш, а некаторыя антраполагі лічаць, што яны наогул праз сто гадоў могуць знікнуць. Прычыну гэтай з'явы вучоныя пакуль што растлумачыць не ў стане, аднак большасць з іх мяркуе, што ўся справа ў харчаванні: нібыта, калі харчавацца ў асноўным рыбай, а не мясам, то больш шанцаў нарадзіць дзіця са светлымі валасамі.

БЫЎ ГУРТОК, СТАЎ «КАМОК»

Па Латвіі пракацілася хваля ліквідацыі ўстаноў, звязаных з пазашкольнай работай. Адзін за адным супрацоўнікі станцый юных тэхнікаў, юных натуралістаў, гурткоў па інтарэсах і дамоў творчасці моладзі атрымліваюць паведамленні аб тым, што фінансаванне іх устаноў з мясцовых бюджэтаў спыняецца, а самі яны з работы звольнены. Вось і апошні факт: Екабпілская станцыя юных тэхнікаў закрыта, а ў памяшканні, якое яна займала, размясціўся камісійны магазін.

ЖУРНАЛІСТ ЗАЎСЁДЫ МАЕ РАЦЫЮ!

Не заціхае скандал вакол артыкула ў «Ээсці Экспрэс», у якім журналістка Марыяна Міка ўпамянула аб «цёмным, калі не сказаць кадэбэшным мінулым» ультраправага дэпутата парламента Тыйта Мадэ. Ахаяны дэпутат, які сам да гэтага часу паспяхова абвінавачваў у сувязях з КПСС і КДБ сваіх палітычных праціўнікаў, падаў у суд. Газета прадставіла 19 дакументаў, што пацвярджалі правамернасць выказвання свайго аўтара, аднак суд вырашыў справу на карысць. Праз два тыдні талінскі «Вечерний курьер» у трох нумарах запар надрукаваў матэрыял рэдактара «Ээсці Экспрэс» Х. Луйка пад назвай «Наш журналіст быў не вінаваты».

МАРОЖАНАЕ-ЗАБОЙЦА

Адзін чалавек загінуў, 57 дастаўлены ў бальніцу ў цяжкім стане. Усе яны паелі... марожанага ў кафэ горада Акбулак Арэнбургскай вобласці. Папярэдні дыягназ — сальманелёз.

СУД ЛІНЧА ПА-ЛІТОЎСКУ

У літоўскім пасёлку Вілайняй невядомы мужчына, заманіўшы двух пяцігадовых хлопчыкаў на бераг ракі, учыніў у адносінах да іх, як гаворыцца ў афіцыяльных дакументах, «распусныя дзеянні». За гэтым заняткам яго і «застукалі» мясцовыя жыхары. Калі з'явілася паліцыя, пяць дзесяткаў раз'юшаных грамадзян ужо здзейснілі свой прыгавор.

ПЕРМСКАЯ ГРЭЧКА

У тры разы павялічыліся ў гэтым годзе плошчы, засеяныя ў Пермскай вобласці грэчкай. Тое, што не маглі зрабіць раней адміністрацыйныя загады, аказалася простым для свабодных цэн. Пры сённяшнім іх узроўні грэцкія крупы сталі звышрэнтабельным прадуктам.

СЛОНІМСКІЯ КРЫМІНАЛЬНЫЯ НАВІНЫ

Відаць, у Стамбуле ўявіў сябе галоўны бухгалтар турэцкай фірмы «Энка» Мятлі Аздэмір, пакінуўшы сярод Слоніма без нагляду сваю «Ніву». Літаральна за некалькі хвілін машына была «абчышчана». Праз незакрытыя дзверцы злодзей, не міргнуўшы вокам, забраў магнітафон «Соні» і знік у невядомым напрамку.

***

З думкамі аб Германіі клаўся спаць жыхар горада М., які нядаўна вярнуўся з-за кардона. Па старой «нямецкай» прывычцы ён пакінуў свой «Масквіч»-фургон адкрытым і з неверагодна каштоўным цяпер таварам: імпартнымі спартыўнымі касцюмамі, красоўкамі, курткамі.

Раніцай фургон аказаўся пустым і... «чыстым»: зладзеі не забылі «падмесці» тавар, кошт якога ўражвае — амаль мільён рублёў.

КУДЫ ЎЖО ДАЛЕЙ...

ЛУНІНЕЦ. Усяго некалькі дзён спатрэбілася лунінецкай міліцыі, каб знайсці забойцаў 63-гадовай жыхаркі ляснога хутара, што ў кіламетры ад вёскі Бастынь.

Высветлілася, што злачынцы (а імі аказаліся двое мясцовых жыхароў), за спінай якіх ужо «віселі» судзімасці, зайшлі да бабулі, каб распіць бутэльку самагонкі. Прапусціўшы па чарцы, бамбізы запатрабавалі ў адзінокай жанчыны грошы. А калі тая не згадзілася, яны абодва накінуліся на яе: спачатку згвалтавалі, а потым пасеклі сякерай галаву.

Падпаліўшы хату знутры, забойцы думалі, што слядоў не застанецца. Але памыліліся. Знайшліся відавочцы, якія бачылі гэтых аднавяскоўцаў з акрываўленымі рукамі. А ў доме, яшчэ са злосным пахам «сівухі», сведкай была бутэлька.

«ІНТЭРФАКС» ПАВЕДАМЛЯЕ

14-Я АРМІЯ ЗБІЛА ДЗВЕ ПАВЕТРАНЫЯ ЦЭЛІ МАЛДОВЫ

Паводле даных прэс-цэнтра ўрада Прыднястроўскай Рэспублікі, у ноч на 25 чэрвеня самалёты Нацыянальнай арміі Малдовы, у тым ліку, як мяркуюць, МІГ-29 і верталёты, зрабілі спробу аблёту Бендэр, Паркан і Ціраспаля. «ППА 14-й расійскай арміі прымяніла зенітную ракетную сістэму «Шыпка» і ракеты «Аса». Як мяркуецца, 2 паветраныя цэлі знішчаны, гаворыцца ў паведамленні прэс-цэнтра.

У сваю чаргу ваенны савет 14-й арміі заявіў у чацвер, што на працягу апошніх трох дзён у зоне канфлікту ажыццяўляюцца інтэнсіўныя палёты авіяцыі ВПС Малдовы і Румыніі. Сродкамі проціпаветранай абароны арміі зафіксаваны палёты да 30 паветраных аб'ектаў у напрамку аэрадрома Маркулешты і да 10 паветраных аб'ектаў з боку Румыніі. Ваенны савет лічыць, што гэтыя палёты «не пакідаюць сумненняў у тым, што вядзецца планамерная і мэтанакіраваная разведка цэлей і падрыхтоўка масіраванага выкарыстання ВПС Малдовы ў зоне канфлікту».

Між тым у міністэрстве ўнутраных спраў Малдовы карэспандэнту «Інтэрфакса» паведамілі, што мінулай ноччу ў цэнтры Бендэр прыднястроўскія гвардзейцы атакавалі гарадскі аддзел паліцыі. У ходзе перастрэлкі быў падбіты 1 бронетранспарцёр гвардыі, загінулі 2 паліцэйскія. Цяпер цэнтр Бендэр кантралююць сілы гвардзейцаў, паведамілі ў МУС Малдовы. Нацыянальная армія і паліцыя размяшчаюцца на ўскраінах горада.

АД РЭДАКЦЫІ:

Дасылаючы гэты ліст, аўтар прапанаваў і рубрыку да яго—«Настрой».

Не будзем спрачацца наконт яе вартасцей, але вось тое, што ў пісьме пэўным чынам адлюстраваны цяперашні грамадскі настрой (што, увогуле, і прадвызначыла яго публікацыю) — гэта бясспрэчна. Узнёсла пачаўшы перабудову, мы моцна спатыкаемся на шляху рэформ, нярэдка ўвогуле топчамся на месцы, дабрабыт жа народа тым часам, які і раней быў далёка не лепшы, зусім пакаціўся ўніз.

А на гэтым фоне — рэзкі ўзлёт па даходах тых, хто скарыстаў сітуацыю, злавіў момант, адсюль, як вынік, — рэзкае, нябачнае нават у «іх», расслаенне грамадства на багатых і жабракоў... І вось ужо загучалі песімістычныя ноткі, стаў адчувальна прабівацца антырыначны настрой. Аднак што ж цяпер — назад?

Бясспрэчна, назад шляху не можа быць, разам з тым усякае прамаруджанне ў эканамічных пераўтварэннях, нерашучасць, таптанне на месцы могуць дорага нам абысціся, запатрабаваць ад нас яшчэ большых ахвяр на гэтым нялёгкім, зацяжным пераходзе.

Прынамсі, а як мяркуюць наконт усяго гэтага чытачы?

УРОКІ МАЙСТЭРСТВА. № 1

Беларуская саломка

Гэтае словаспалучэнне ўжо стала энцыклапедычным. Ва ўсім свеце ведаюць творчасць беларускіх майстроў саломапляцення, іх куфэркі, скарбонкі, фігуркі людзей, птушак, жывёл, сплеценыя з простага празаічнага матэрыялу. Здавалася б, салома ўсюды аднолькавая, але толькі ў Беларусі расквітнела мастацтва яе апрацоўкі, якое мае тут глыбокія карані і багатыя традыцыі.

Разам з захапленнем гэтым цікавым самабытным мастацтвам у многіх узнікае жаданне самім авалодаць сакрэтамі рамяства. Часам адпужвае звычайная боязь: а ці проста гэта? Але варта толькі ўзяцца — і вы самі пераканаецеся, што асаблівых складанасцей тут няма. Больш таго: работа з саломай — занятак, даступны нават дзецям. Не трэба тут ні вострых інструментаў, ні складанага абсталявання, як, скажам, у разьбярстве ці ганчарстве. Пучок саломы ды крыху фантазіі. Зрэшты, можна абысціся і без фантазіі, апіраючыся на здабыткі многіх пакаленняў майстроў саломапляцення.

Спее збажына, і самы час заняцца нарыхтоўкай саломы. Найбольш прыдатнай лічыцца жытняя: у яе тонкае роўнае сцябло з доўгімі звёнамі ад вузельчыка да вузельчыка. Калі зерне ўжо налілося, але не зусім саспела (малочна-васковая спеласць), нажніце жыта сярпом ці настрыжыце нажніцамі. Дзе? Вырашайце самі. Магчыма, дамовіцеся ў калгасе ці саўгасе, а можа ў каго на ўчастку расце. Зерне здайце гаспадарам, салому звяжыце ў пучкі і пакладзіце ў сухое месца (напрыклад, на гарышча), дзе яна можа захоўвацца гадамі. Можна кожнае сцябло нарэзаць па вузельчыках на саломінкі, ачысціць ад лісця, адсартаваць па таўшчыні і ўжо тады звязаць у пучкі.

А цяпер паспрабуем штонебудзь зрабіць. Пачнём з простага. Няхай гэта будзе так званы павук. Пэўна, даводзілася бачыць у музеях, на выстаўках ці ў кніжках арыгінальныя рамбічныя канструкцыі з саломінак, якія ўражваюць адмысловай ці то рашэцістай, ці то крышталічнай структурай. Калісьці яны віселі амаль у кожнай беларускай хаце і ў старажытнасці, відаць, выконвалі нейкую магічную ролю. Падвешаны ў покуце над сталом, павук паціху паварочваўся ў цёплых патоках паветра ад ежы, паблісквачы сваімі гранямі-саломінкамі.

Павукі бываюць розных відаў і форм, але найбольш прыгожы, бадай, рамбічны. Яго і зробім.

Вазьміце 12 самых доўгіх і тоўстых саломінак. Нанізвайце іх па 4 на нітку і звяжыце 3 квадраты (рыс. 1). Змацуйце ніткамі вяршыні квадратаў так, каб атрымалася прасторавая рамбічная фігура (рыс. 2). Гэта і ёсць аснова для павука любой складанасці.

Цяпер вазьміце саломінкі разы ў 3—4 карацейшыя і крышку танчэйшыя, звяжыце 5 маленькіх ромбікаў і пачапіце іх на нітках да ніжняга і чатырох бакавых вуглоў асноўнага ромба (рыс. 3). Ніткі падвескі замаскіруйце надзетымі на іх саламянымі трубачкамі. Вось і гатоў самы просты павук, за вяршыню яго можна падвесіць да столі. Але вы, пэўна, ужо зразумелі прынцыпы яго будовы і на гэтым не спыніцеся. Так, да пяці малых можна падвесіць па пяць яшчэ меншых ромбікаў, прычапіць іх і ўнутры асноўнага ромба і г. д. Найбольш адмысловыя павукі налічваюць сотні дэталей. Іх канструктыўную аснову ў народзе нярэдка дадаткова аздаблялі каляровай паперай, пер'ем, насеннем лубіну, фасолі і інш. Вельмі арганічна і дэкаратыўна выглядаюць розныя ланцужкі, кветачкі, кутасікі, зробленыя з саламяных стужачак.

Хоць салома — матэрыял лёгкі, але складаныя павукі —канструкцыі досыць важкія. Асабліва значная нагрузка прыпадае на цэнтральны ромб. Таму, каб саломінкі не расшчэпліваліся, іх канцы варта прамазаць водаэмульсійным клеем (ПВА). Некаторыя майстры ў саломінкі цэнтральнай фігуры нават устаўляюць пластмасавыя трубачкі.

Як бачыце, нічога асаблівага складанага. На наступным уроку зоймемся фігурным пляценнем.

СМАЧНА ЕСЦІ!

Было б малако, а сыр зробім самі

Гэты сыр вельмі падобны на вядомы сыр «Янтар». Сыпкі тварог пакласці ў алюмініевую каструлю з маслам ці маргарынам. Як толькі тварог пачне плавіцца, агонь зменшыць да сярэдняга, а памешванне пачасціць. Гатовы сыр павінен стаць жаўтаватай аднароднай масай без тварожных крупінак.

Пры жаданні тварог можна пасаліць ці падсаладзіць, але рабіць гэта трэба ў самы апошні момант. Гатовы сыр разліць вялікай лыжкай у сухія пастэрылізаваныя слоікі і закатаць пракіпячонымі накрыўкамі.

Для прыгатавання 1 кілаграма сыру возьмем 8,5 шклянкі абястлушчанага тварагу і 2,5 сталовыя лыжкі масла, 2 чайныя лыжкі пітной соды і 3 чайныя лыжкі дробнай солі. Тварог прапусцім праз мясарубку і выкладзем у металічную каструлю. Па паверхні тварагу раўнамерна рассыплем 1 чайную лыжку соды і падагрэем на невялікім агні, няспынна памешваючы абавязкова драўлянай лыжкай. Калі ў гэты час каля сценак посуду з'явіцца сыроватка, здыміце каструлю з пліты на 10—15 хвілін, накрыўшы накрыўкай, а потым злі́ўшы сыроватку, працягвайце награванне. Калі сыроватку цалкам зліць не ўдаецца, прысыпце паверхню сырнай масы яшчэ адной чайнай лыжкай соды і зноў стаўце награваць.

Пасля таго, як сырная маса добра расплавіцца і крыху загусне, у яе кладзецца растопленае масла. За 15—20 хвілін да канца варкі дадаецца соль.

Калі сырная маса стане аднароднай і цягучай, можна здымаць з агню. Яе неадкладна трэба выкласці ў чысты посуд, змазаны маслам, і вынесці ў халоднае месца. Перад тым, як даставаць астуджаны сыр з посуду, яго на некалькі секунд змяшчаюць у гарачую ваду.

Прыгатаванне сыру па наступнаму рэцэпту не патрабуе асаблівага навыку, ён атрымаецца з першага разу і стане адной з любімых дамашніх страў. Калі ў вас ёсць хоць нейкая дамашняя ферма, дык, напэўна, знойдуцца ўсе асноўныя прадукты для вырабу гэтага сыру.

Спатрэбяцца 3 літры малака, 1 літр смятаны, 5 яек, па 1 сталовай лыжцы солі і цукру. Акрамя таго, падрыхтуем раздзелачныя дошкі і камень-гнёт.

Малако паставім кіпяціць, а самі зоймемся збіваннем смятаны з яйкамі, каб атрымалася аднародная сумесь. У закіпаючае малако дададзім соль і цукар, а калі яно закіпіць, тонкім струменьчыкам вылььем у яго смятанна-яечную сумесь. Нагрэем на слабым агні, памешваючы, дачакаемся згусання. Калі ў каструлі ўтворыцца шчыльны згустак, здымем з агню і адразу адкінем на друшляк, высланы двайной марляй.

Дачакаўшыся частковага сцэджвання сыроваткі, сырную масу завяжам у марлю, канцы якой расправім, змесцім паміж дзвюма чыстымі раздзелачнымі дошкамі і прыціснем каменем. Пасля выдалення ўсёй сыроваткі сыр можна лічыць гатовым. А на сыроватцы добра замешваць бліны.

Захоўваецца сыр, праўда, нядоўга: у халадзільніку — двое-трое сутак.

ЛЯЧЭННЕ БЕЗ ЛЕКАЎ

Бародаўкі

БАРОДАЎКІ — ГЭТА ПАВЯЛІЧАНЫЯ САСОЧКІ СКУРЫ, ПАКРЫТЫЯ РАЗРОСШЫМІСЯ КЛЕТКАМІ ЯЕ ВЕРХНЯГА СЛОЯ.

ЁСЦЬ МНОГА ПРОСТЫХ СРОДКАЎ ДЛЯ ІХ ВЫНІШЧЭННЯ.

1. Намазаць фланелевы бінт зялёным вадкім мылам (спецыяльнае мыла, не туалетнае), завязаць бародаўку. Праз суткі пакласці новую мазь. Так некалькі разоў. Ад гэтага бародаўка становіцца такой мяккай, што яе лёгка можна выдаліць.

2. Натаўчы часнок, змяшаць яго са свіным топленым салам, намазаць на анучку, прывязваць да бародаўкі, змяняючы штодзённа.

3. Патрымаць у воцатнай эсенцыі ці воцаце дзве гадзіны сырую цыбуліну і прывязваць яе на ноч. Будзе моцна торгаць. Так зрабіць некалькі разоў, пакуль бародаўка не выйдзе з коранем.

4. Нацерці бародаўку чыстым мелам (без усякіх прымесей), зверху насыпаць яшчэ мелу і завязаць. Так зрабіць некалькі разоў, мачыць нельга.

5. Кожны дзень націраць бародаўку сокам кіслых свежых яблыкаў. Бародаўка паступова стане змяншацца, пацямнее і дзён праз дзесяць знікне.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

29 чэрвеня — ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне
14.10. «Рассмешыце клоўна». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Прададзены смех». 1-я серыя.
17.45. Мультфільмы.
18.00. «Песні з-за кратаў». Вечарына, прысвечаная творчасці паэта С. Новіка-Пяюна.
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.20. Амерыка: бацькі і дзеці. Перадача 5-я.
19.40. XIV міжрэгіянальны кінарынак у Мінску.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Маст. фільм «Рабро Адама».
22.50. Спартыўны тэлекур'ер.
23.10. «Шанц». Розыгрыш тэлелатарэі.
23.20. НІКа.
23.35. Канцэрт аркестра «Няміга».

I канал. Астанкіна
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Сцяжынка, якая вядзе да храма». Дак. фільм.
8.55. Мультфільмы «Дзюймовачка», «Салодкая рэпка».
9.35. «Сямейнае жыццё». Маст. фільм (Польшча).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.20. Адпачывай.
14.35. «Джамайка». Маст. фільм. 1-я серыя.
15.45. Народныя казкі і прытчы розных краін.
15.50. «Кішэнік», «Лотас». Мультфільмы.
17.00. Навіны.
17.25. НЭП.
17.45. Футбольны агляд.
18.10. Дзённік I Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага.
18.25. Мастацкі фільм «Смерць маненечанніцы» (КНР).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Новая студыя» прадстаўляе...
23.00. Навіны.
23.20. «У лабірынтах кіно-2». Пра майстроў сучаснага кінематографа.
0.05. «Усё праходзіць, як імгненне...». Маст. фільм-манаграфія.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Дзіцячая гадзіна (з урокам нямецкай мовы).
16.15. Педагогіка для ўсіх.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Азы кар'еры.
17.15. Наш сад.
17.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Кензас, Маданна і амерыканская мара».
21.00. «Ціхі дом». Вядучы — С. Шолахаў.
22.00. Весткі.
22.20. «Ціхі дом». Працяг.

ДА ВЕДАМА ТЭЛЕГЛЕДАЧОЎ І РАДЫЁСЛУХАЧОЎ МІНСКА І МІНСКАЙ ВОБЛАСЦІ
У сувязі з плануемым капітальным рамонтам перадаючай станцыі ў Калодзішчах перадачы па ўсіх тэлевізійных праграмах, а таксама па ультракароткахвалевых радыёстанцыях 29, 30 чэрвеня і 1, 2, 3 ліпеня будуць пачынацца пасля 14 гадзін.

30 чэрвеня — АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Пачарпні з роднай крыніцы», «Волечка». Дак. фільмы.
9.55. «Вікторыя». Маст. фільм.
14.05. «Вяртанне». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Навіны.
16.35. Фільм — дзецям. «Прададзены смех». 2-я серыя.
17.50. Сустрэча беларускіх і нямецкіх школьнікаў.
18.05. Мерыдыян.
18.35. «Аляксандраўскі парк». Кінанарыс.
18.45. Войска Беларусі: сёння і заўтра. Прымае ўдзел міністр абароны Рэспублікі Беларусь генерал-палкоўнік П. П. Казлоўскі.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый. «Дазволеная воля».
19.15. Перасяленцы. Дзе знайсці прытулак ад чарнобыльскай бяды?
19.40. Эканамічная хваля.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Дзеці Таймс-сквер». Маст. фільм (ЗША).
23.00. НІКа.
23.15. Мінская брама. Канцэрт аркестра «Няміга» (2-е аддзяленне).

I канал. Астанкіна
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Навукова-папулярны фільм «Цяжба аб спадчыне».
9.35. «Смерць маненечанніцы». Маст. фільм (КНР).
10.55. «Тыграня ў чайніку». Мультфільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.35. Блакнот.
13.40. Дак. фільм «Гаспадар-барын».
14.00. Навіны.
14.25. Урокі Вольгі Івановай.
14.40. «Джамайка». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.50. «Галоўны зорны». Мультфільм.
16.10. Фільм — дзецям. «Ганна». 1-я серыя.
17.00. Навіны.
17.20. Сельскія хронікі.
17.50. Дак. фільм «Маналог у майстэрні».
18.15. «Багатыя таксама плачуць».
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «400 хітрыкаў Віржыні». 4-я серыя.
21.30. Сітуацыя.
22.00. Закрыццё I Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага. У перапынку (23.00) — Навіны.
1.20. «Джамайка». Маст. фільм.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час.
11.45. Тэніс. Уімблдонскі турнір.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00—13.20. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Музычны клас. Гітара.
15.50. «Гэты дзіўны свет». Мастак Эдуард Шагееў.
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Лірыка на фоне італьянскага дамка». Перадача 4-я.
17.45. Крымінальныя весткі.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Сам сабе рэжысёр.
18.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Зламаная падкова». Маст. фільм.
20.45. «Твар». Мультфільм для дарослых.
20.55. Без рэтушы.
22.00. Весткі.

1 ліпеня — СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. XIV міжрэгіянальны кінарынак у Мінску.
9.45. «Рабро Адама». Маст фільм.
14.05. Экран — абітурыенту. Беларуская мова.
14.35. Гісторыя.
15.05. Матэматыка.
15.35. «Кветка папараці». Фільм-канцэрт.
16.30. Навіны.
16.35. Фільм — дзецям. «Чырвоныя чаравічкі».
18.00. Шоу-казіно.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. У добры шлях! Прэс-канферэнцыя для выпускнікоў школ па пытаннях працаўладкавання і паступлення ў навучальныя ўстановы. Прамая лінія.
20.15. «Я выбіраю песню». Спявае Алесь Саладуха.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Пад Паўночным зззяннем». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
23.25. НІКа.

I канал. Астанкіна
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
9.50. «Дзявочыя ўзоры». Мультфільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.50. «Небяспечны паварот». Маст. фільм. 1-я частка.
16.00. «Верасовы мёд». Мультфільм.
16.10. Маст. фільм. «Ганна». 2-я серыя.
17.00. Навіны.
17.25. Студыя «Палітыка» паказвае...
17.55. «Крылы, ногі і хвасты». Мультфільм.
18.00. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.45. Сустрэча ў Канцэртнай студыі Астанкіна з пісьменнікам А. Панчанкам.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «400 хітрыкаў Віржыні». 5-я серыя.
21.35. Фермата.
21.55. Чорная скрыня.
22.30. Пяць кольцаў.
23.00. Навіны.
23.20. Лімпапо.
23.50. Кальвар-шоу.
0.35. «Джамайка». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час.
8.10. Студыя «Нотабене».
8.50. Наш сад.
9.20. Азы кар'еры.
9.35. Музычны клас. Гітара.
10.10. Тэлеасамблея.
11.10. Складчына.
11.45. Тэніс. Уімблдонскі турнір.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Мульці-пульці.
15.25. «Дзіцячыя мары». (Францыя). 8-я серыя.
15.45. Музыка ў помніках архітэктуры.
16.15. Хрысціянская праграма.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Далёкі Усход». Тэлеагляд.
17.45. Версія.
18.00. Тварам да Расіі.
18.15. «Сёння з вамі я, цыганы». Спявае В. Святлоў.
18.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Гульня «Лога».
20.00. «Санта-Барбара».
20.50. «Калігула». Мультфільм для дарослых.
21.00. Канцэрт Зураба Саткілавы.
22.00. Весткі.
22.20. Крымінальныя паведамленні.
22.30. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
23.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір.

2 ліпеня — ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Пад Паўночным зззяннем». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
14.05. Экран — абітурыенту. Беларуская мова.
14.35. Гісторыя.
15.05. Матэматыка.
15.35. «Прыроды храм нерукатворны», «Маржы». Дак. фільмы.
16.30. Навіны.
16.35. Фільм — дзецям. «Лёгкія крокі».
18.00. «Трыццаць шэсць радасцей». Дак. фільм.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. «Аркестр на далоні». Кінанарыс.
19.25. Рэйцінг.
19.55. Палітычны калейдаскоп.
20.25. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Крок» прадстаўляе...
22.40. Аўтарскі канцэрт Генрыха Вагнера. У перапынку (23.35) — НІКа.

I канал. Астанкіна
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. Мультфільмы «Дзверы ў сцяне», «Вер-не-вер».
10.30. Канцэрт.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.25. Гэта было, было...
14.45. «Небяспечны паварот». Маст. фільм. 2-я частка.
15.35. Тэленарыс пра людзей, якія страцілі слых (з субцітрамі).
16.10. Маст. фільм «Ганна». 3-я серыя.
17.00. Навіны.
17.25. ...Да 16 і старэйшым.
18.05. «Багатыя таксама плачуць».
18.50. Урмас От гутарыць з Канстанцінам Баравым.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «400 хітрыкаў Віржыні». 6-я серыя.
21.40. Фестываль «Белыя ночы» ў Санкт-Пецярбургу.
22.40. Сітуацыя.
23.00. Навіны.
23.20. Акцёрскія вячоркі.
0.10. «Небяспечны паварот». 1-я частка.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час.
8.10. Без рэтушы.
9.10. Залатая шпора.
9.40. Белая варона.
10.25. Вінілавыя джунглі.
10.55. «Усміхніся нам, Божа».
11.25. «Санта-Барбара».
12.15. «Чароўны бальзам». Мультфільм.
12.25. Восень жыцця.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Першы тайм.
15.30. Тэрмінал.
16.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Панове-таварышы.
17.15. Расія і свет.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. Студыя «Нотабене».
18.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара».
20.20. Крымінальныя паведамленні.
20.30. У свеце аўта- і мотаспорту.
21.00. «Жыціе Васіля Чакашына».
22.00. Весткі.
22.25. «Капітан Каталкін і іншыя». Шоу-праграма Аляксандра Буйнова.
23.15. Тэніс. Уімблдонскі турнір.

3 ліпеня — ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Прасліца». Фільм-канцэрт.
9.15. «Сведка». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
14.15. Экран — абітурыенту. Беларуская мова.
14.45. Гісторыя.
15.15. Матэматыка.
15.45. Дзіцячая тэлефілармонія.
16.30. Навіны.
16.35. Сустрэча з народным вакальным ансамблем ветэранаў вайны і працы.
18.05. Дак. фільмы «Дзеці Брэсцкай крэпасці», «Абавязак памяці».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Наш каментарый. «Вызваленне».
19.15. «Лявоніха». Тэленарыс пра партызанскую сувязную М. Г. Сувалаву.
19.45. «Захопленыя». Кінанарыс.
19.55. К. Цесакоў. Сімфонія № 4 «Курапаты».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Святочны канцэрт, прысвечаны 48-й гадавіне вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў.
23.45. НІКа.

I канал. Астанкіна
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. «Вось такі ён — Токіо». Дак. фільм.
9.45. Мультфільмы. «Добрая казка» «Вярніце Рэкса», «Кароль і дыня».
10.30. Маст. фільм «Плыве, плыве караблік...».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
14.00. Навіны.
14.20. Падарунак меламану. Спявае Д. Хварастоўскі.
14.50. «Небяспечны паварот». Маст. фільм. 3-я серыя.
16.00. Свята па імені «На-на».
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. Грай, гармонік!
18.25. Маст. фільм «Эміль з Ленебергі».
18.50. «Шлюб па разліку».
18.55. ТБ — «Нява»: «Хто з намі?»
19.15. «Кіно да запатрабавання». Пра Маскоўскі міжнародны сімпозіум па нейгравому кіно.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў», «Музагляд», «Адпачывай», «Музычная гадзіна», «Матадор».
У перапынку (23.00) — Навіны.
0.15. «Небяспечны паварот». 2-я і 3-я часткі.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Студыя «Нотабене».
8.35. Пілігрым.
9.30. Першы тайм.
10.15. «Чароўны пярсцёнак». Спектакль Разанскага дзяржаўнага тэатра лялек.
11.05. Фальклор. «Павітуха».
11.25. «Сугучча». Фестываль Расійскай акадэміі.
11.50. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Тэніс.
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Дарогі і раздарожжы».
14.45. Вольны час.
18.00. Белая варона.
18.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Насустрач фестывалю мастацтваў «Красная плошча запрашае».
19.55. Магікане. Алег Басілашвілі.
20.25. «К-2» прадстаўляе: «Фрак народа», «Абзац», «3, 2, 1».
22.00. Весткі.
22.20. «Голас». Маст. фільм.
23.50. Тэніс.

4 ліпеня — СУБОТА

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Вязень замка Іф». Маст. фільм. 1-я серыя.
9.50. Выступленне старшыні праўлення Белкаапсаюза Р. З. Грышчанкова.
10.00. Паказвае Гродна. Гарадніца.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. С. Кавалёў. «Звар'яцелы Альберт». Спектакль.
12.55. Новае жыццё старых машын.
13.15. «Вязень замка Іф». Маст. фільм. 2-я серыя.
14.20. «Суперкніга». 9-я серыя.
14.55. «Як справы, запаведнік?», «Прышэлец». Дак. фільмы.
15.30. «Не дам памерці памяці...». Маці загінуўшых у Афганістане салдат аб спектаклі «Цынкавыя хлопчыкі».
16.10. Л. Абеліёвіч. Партызанская балада». Выконвае Віктар Скарабагатаў.
16.35. Рэпартаж аб свяце праваслаўнай моладзі ў Польшчы.
17.05. Ад слоў — да справы. Прэс-канферэнцыя кіраўніцтва Дзяржкамчарнобыля па пытаннях вытворчасці чыстай прадукцыі.
17.50. Тэлефестываль беларускай песні ў г. Барысаве. Частка 1-я.
19.05. Сялянскай мудрасці крыніцы. Калгас «Слава» Нясвіжскага раёна.
19.25. Тэлефестываль беларускай песні. Частка 2-я.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Ушанаванне» (ЗША). 1-я серыя.
22.45. Арт-галерэя. Сустрэча з мастакамі, стваральнікамі «Галгалерэі».
23.30. НІКа.
23.45. Беларускія музычныя весткі.

I канал. Астанкіна
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Ранішняя гімнастыка.
7.40. Спорт для ўсіх.
8.10. «Музычныя інструменты і іх гісторыі» (Германія). 4-я серыя «Ксілафон».
8.40. Як дабіцца поспеху.
8.55. Радыё «Труба». Забаўляльная праграма.
9.25. Цэнтр.
10.05. «НЛА: неаб'яўлены візіт».
10.35. «Што абазначаюць вашы імёны?»
11.50. Медыцына для цябе.
12.30. «Немцы ў другой сусветнай вайне» (Германія). Фільм 4-ы «Адступленне на ўсіх франтах».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Фільм дзецям. «Блакітная страла» (Польшча).
15.10. «Лятаючы суслік».
15.20. Канцэрт.
16.25. У свеце жывёл.
17.05. «Пчала Мая».
17.35. Шчаслівы выпадак.
18.35. Маст. фільм «Чужая старонка». 1-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Чужая старонка». Маст. фільм. 2-я серыя.
21.40. Да і пасля поўначы. У перапынку (23.00) — Навіны.
0.20. «Мелодыі Брадвея» (ЗША).

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.20. Рэтра. Мая Крысталінская.
8.00. «Маскоўскі бейсбольны...» Міжнародны турнір на прызы Маскоўскага універсітэта.
8.30. Адкрыты свет.
9.15. Прызнанне ў каханні.
9.30. Праграма «03».
10.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
11.15. «Як жыць будзем?»
12.00. Зігзаг удачы. Віктарына.
13.00. Весткі.
13.20. «Бурда модэн» прапануе...
13.50. Тэатральны раз'езд. «Чалавечы голас».
14.10. Пілігрым.
14.55. «Усё наадварот». Маст. фільм.
16.00. Тэніс.
17.00. Дак. панарама. «Калі Віцебск быў Парыжам».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
17.55. Музыка ў стылі «пепсі».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «На экране — Амерыка». 2-гі выпуск.
20.00. Адкрыццё фестывалю мастацтваў «Красная плошча запрашае». Сольны канцэрт Хасе Карэраса.
22.35. Весткі.
22.55. Тэніс.

5 ліпеня — НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Вязень замка Іф». Мастацкі фільм. 3-я серыя.
10.20. «Травяная пастачка». Мультфільм.
10.35. Латарэя аўтографаў. Пазнавальная перадача для дзяцей.
11.25. Студыя «МЭТА». Адраджэнне паломніцтва.
12.15. Не жадай зла, злом абернецца. «Феномен чалавека». Прадстаўляе тэлебачанне Новасібірска.
13.00. НІКа.
13.45. Тэлебом.
14.25. Аб з'ездзе Саюза пісьменнікаў былога СССР.
15.00. Кінаэкран-92. Ліпень.
16.30. «Жыццё з песняй». Сямейны ансамбль Малькевічаў з вёскі Грабава Жыткавіцкага раёна.
17.00. Трэці тайм.
17.45. «Дарогі поспеху».
18.00. «Малахітавая шкатулка». Мультфільм.
18.20. «Янка Купала. Паклон мой народу за песні».
19.10. Рамансы і песні на вершы Янкі Купалы.
20.00 Панарама.
20.25. На шляху да Барселоны. Сяргей Смаль, Вугар Аруджаў (вольная барацьба).
20.40. Калыханка.
21.00. «Каскад». Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
21.15. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Ушанаванне» (ЗША). 2-я серыя.
22.15. Шоу-казіно.

I канал. Астанкіна
6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Рытмічная гімнастыка.
7.30. Тыраж «Спортлато».
7.40. «Адкрый шкатулку». Дак фільм.
8.05. «Асляня-агароднік».
8.20. Раным-рана.
9.05. Магчыма ўсё.
9.35. Ранішняя зорка.
10.25. Пад знакам «Пі».
11.15. «Вясёлка». «У горадзе Остын» (ЗША).
11.50. Кінаафіша.
12.20. Марафон-15.
13.00. «Запаведнікі дзікай прыроды». Фільм 5-ы.
13.30. «Марк і Сафі». Фільм 5-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Народныя казкі і прытчы розных краін.
15.05. «Гарэзлівае кацяня».
15.10. Клуб падарожнікаў.
16.00. «Панарама».
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.05. Брэйн рынг.
19.00. Прэзентацыя маст. фільма «Атэла».
19.40. Маст. фільм «Адыходзячы жнівень».
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Віват, Санкт-Пецярбург! Урачыстасці да дня нараджэння горада.
23.00. Навіны.
23.25. А. С. Пушкін. Чытае Дзмітрый Жураўлёў.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.20. Канцэрт ансамбля «Бярозка».
7.50. Чэмпіянат свету па баскетболу сярод прафесіяналаў НБА.
8.50. «Хочаце, верце».
9.20. «Востраў Афрадыты».
10.05. «Суперкніга». 19-я серыя.
10.30. Аты-баты...
11.00. Мегаполіс.
11.30. Лясы.
12.00. Зігзаг удачы. Віктарына.
13.00. Весткі.
13.20. «Мама выйшла замуж». Маст. фільм.
14.45. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе «Формула-1». Трансляцыя з Францыі.
17.00. Тэніс.
17.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
17.55. У свеце жывёл.
19.00 Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Фуэтэ». Маст. фільм.
21.05. Арт-абстрэл.
22.00. Весткі.
22.20. Тэлефільм.
22.30. Рок-кафэ.
23.00. Тэніс.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

27 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Гамбіт. Тэлевізійны шахматны клуб.
11.45. «Я хачу вам расказаць...» Тэленарыс.
12.20. 20 мінут рэдактара.
12.40. «Будзьце здаровыя!» Прымае ўдзел астролаг П. Глоба.
13.30. Для дзяцей. «Суперкніга». Мультфільм. 7-я серыя.
14.05. ПІК.
14.55. Клуб вясёлых і знаходлівых. Фінал Рэспубліканскага турніру.
16.55. «Слон і пеначка», «Я малюю чырвоны лес». Мультфільмы.
17.20. Музычная праграма з удзелам салістаў ДАВТа Беларусі.
18.15. Інтэрв'ю на зададзеную тэму. Хто абароніць спажыўца? Прымае ўдзел старшыня Мінскага гарадскога таварыства спажыўцоў В. Б. Ліеў. Прамая лінія.
19.00. II Рэспубліканскі тэлеконкурс маладых выканаўцаў папулярнай беларускай песні. Гала-канцэрт пераможцаў.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Ступені шлюбнага жыцця» (Францыя).
23.00. НІКа.
23.15. Іграе джаз-квартэт «Рэтра» з удзелам Вольгі Пірагс (Рыга).

I канал. Астанкіна
11.10. Экалагічная хроніка.
11.25. У свеце матораў.
11.50. Інстытут чалавека.
12.30. Дак. фільм «Немцы ў другой сусветнай вайне» (Германія). Фільм 3-ці «Вайна на Усходзе».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. «Увага: дзесяты маладзёжны!»
14.40. «Вясёлае чараўніцтва». Маст. фільм.
15.55. Дзённік I Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага.
16.15. Чырвоны квадрат.
16.55. Песні, народжаныя на зямлі Афганістана.
17.55. Мультфільм «Пчала Мая».
18.20. Маст. фільм «Сямейнае жыццё» (Польшча).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Што? Дзе? Калі?
21.50. Тэатральныя сустрэчы.
22.50. «Еўропа плюс». У перапынку (23.00) — Навіны.
0.05. «Дзяўчаты-прыгажуні, або Дарога ў Бангкок». Рэгіянальны конкурс на званне «Міс Сусвет».
0.45. Валейбол. Першынство сусветнай лігі.
1.45. «Венскі экспрэс». Маст. фільм (Венгрыя).

Канал «Расія»
12.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір.
13.00. Весткі.
13.20. «Трэба помніць». Дабрачынны канцэрт.
14.50. Мульці-пульці. «Бо-бо». «Твар».
15.05. Дзелавая жанчына.
15.35. Пілігрым.
16.30. Насустрач фестывалю мастацтваў «Красная плошча запрашае...»
17.00. Кантрасты.
17.40. Парламенцкі веснік.
17.55. Кабарэ «Бязглуздзіца».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Прахіндзіяда, або Бег на месцы». Маст. фільм.
21.00. Крымінальны канал. «Зусім сакрэтна».
22.00. Весткі.
22.20. Праграма «А».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Інфармацыя аб візіце ў Польшчу дэлегацыі Беларусі на чале са Станіславам Шушкевічам.
«У каго што баліць». Аб выплатах сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей, гутарыць карэспандэнт «СБ» з начальнікам аддзела жанчын і сям'і Дзяржкампрацы РБ В. Ладыжэнка.
Актуальнае інтэрв'ю **«Як ні круціся, а падручнікі выдаваць трэба»** з дырэктарам выдавецтва «Народная асвета» Ігарам Лапцёнкам.
Аб новай рабоце ДАВТ РБ «Шэкспір і Вердзі» расказваецца ў карэспандэнцыі **«Зусім рэальныя фантазіі».**
Чарговая падборка **«У садзе і агародзе».**
«Бюро даведак» — аб парадку налічэння пенсій і афармлення купчых.
Замежная інфармацыя.
Праграма тэлебачання на тыдзень.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Першы намеснік галоўнага рэдактара М. МІХАЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 127.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ГРЫБНЫ СЕЗОН

«Адбіўныя»... на дрэвах

Праз які тыдзень-другі зноў пачнецца грыбны сезон. На жаль, сапраўдныя аматары «ціхага палявання» чакаюць яго не толькі з радасцю, але і з занепакоенасцю тым, як папярэдзіць дзікунскае нашэсце аўтаматарызаванага насельніцтва на нашы лясы. Прагныя да «доўгага рубля» летась граблямі выдзіралі лісічкі, за якія потым заграбалі вялікія грошы. А сёлета «залатая» грыбная ліхаманка пры нашым эканамічным становішчы і прававым нігілізме можа выбухнуць з новай сілай. Вось чаму некаторыя прапануюць рэзка ўзняць падатак за продаж грыбоў, іншыя лічаць неабходным стварыць таварыства грыбнікоў-аматараў, нешта накшталт такога ў паляўнічых і рыбаловаў. А што скажуць заканадаўцы і штатныя работнікі прыродаахоўных органаў? Неяк жа трэба абараніць нашы пакуль яшчэ агульнадаступныя, не прыватызаваныя лясы ад варварства. Вядома, на гэту хвалюючую тэму лепш пагаварыць асобна.

Мы ж сёння хочам пазнаёміць чытачоў з малавядомымі відамі грыбоў і, зразумела, заклікаць людзей да ашчадных адносін, зберажэння лясных багаццяў.

Звычайна грыбнікі збіраюць лісічкі, падбярозавікі, падасінавікі, баравікі, масլякі, махавікі, зялёнкі, ну, яшчэ некалькі відаў грыбоў, а астатнія лічаць непрыгоднымі для спажывання. Так, існуе залатое правіла: збірай толькі тыя грыбы, якія добра ведаеш. Але ж не пашкодзіць і пашырыць свае веды. Заўважым, што ў лесе наогул нельга знішчаць нічога — што табе не падабаецца і нібыта не патрэбна: тыя ж бледныя паганкі, некаторыя віды мухамораў, «ілжывыя» апенькі. Спытаеце, чаму? У лесе ўсе яны выконваюць сваю пэўную ролю, вызначаную ім прыродай.

А між тым смачныя і ядомыя такія грыбы, як парасонік стракаты, многія сыраежкі, прыбалацянка (звычайна ведаюць толькі асеннюю апеньку, але не збіраюць летнюю, зімовую і лугавую). Мы ўжо не гаворым пра рэдкія ці незвычайныя віды гэтай лясной флоры. Скажам, у нашай рэспубліцы распаўсюджаны мухамор шэра-ружовы, дарэчы, ядомы, смачны грыб. Аднак збіраць яго могуць толькі спецыялісты: вельмі ж ён маскіруецца пад ядавітыя. А вось страчкі і свінушку тонкую, якую часта ў нас называюць паддубнем (апошняя раней нават дапускалася ў нарыхтоўкі!) збіраць не рэкамендуем: яны ўтрымліваюць атрутныя рэчывы, якія не разбураюцца ў працэсе гатавання.

А ці ведаеце вы, што ядомыя грыбы ёсць нават... на дрэвах. Не, гэта не толькі апенькі. На ліставых пародах (вярбе, таполі, іншых) з мая да восені пасля дажджу часта з'яўляюцца буйныя, мясістыя нарасты жоўта-аранжавага колеру. Гэта серна-жоўтая губка, смачная ў смажаным выглядзе. Дарэчы, з яе можна гатаваць (нават не падумаеце)... адмысловыя адбіўныя. Напрыклад, ніхто з нашых гасцей ніяк не мог здагадацца, з якога ж «мяса» яны прыгатаваныя. На лістовых дрэвах расце таксама лускаватая губка (вязовік), ядомая ў маладым узросце, на дубах селіцца мясістая, цёмна-чырвонага колеру пячоначніца, сапраўды падобная на печань. Гэты грыб смачны смажаным у смятане. Ядомыя таксама авечая губка, папулярная ў апошні час вёшанка, якую, дарэчы, як і шампіньёны, вырошчваюць цяпер не толькі за мяжой, але і ў нашай рэспубліцы. Сталі рэдкімі і такія далікатэсы, як спарасіс кучаравы (у пушчы яго называюць гарах) і каралавы грыб. Спарасіс яшчэ называецца грыбной капустай. Сапраўды, ён нагадвае качан капусты, а расце восенню на каранях старых соснаў.

Так што, шаноўныя грыбнікі, паглядвайце і на дрэвы ў пошуках далікатэсаў. А яшчэ раім пачытаць адпаведную літаратуру, перш за ўсё кнігі нашага карыфея грыбнога царства, вядомага беларускага міколага Галіны Іванаўны Сяржанінай. Зразумела, завочна, па кнігах правільна вызначыць від грыба можа толькі вопытны спецыяліст. Таму лепш прыходзьце на нашы выстаўкі. У Брэсце такія мы арганізоўваем кожную восень. Акрамя таго, памятайце, што пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС у забруджаных зонах грыбы наогул збіраць забаронена, ды і па ўсёй Беларусі іх трэба перад ужываннем ці продажам правяраць у цэнтрах гігіены і эпідэміялогіі. Грыбкі ж здольныя «паглынаць» радыенукліды, металы, хоць і не ўсе віды ў аднолькавай ступені. Не збірайце грыбы і каля аўтамагістраляў, чыгункі: там яны таксама атручаны шкоднымі рэчывамі.

І ўсё ж, нягледзячы на розныя нягоды і перасцярогі, удачы вам, грыбнікі!

Павел МІХАЛЕВІЧ,
міколаг, дырэктар музея прыроды нацыянальнага парку «Белавежская пушча».
Георгій ПАРАФЯНЮК,
адказны сакратар раённай газеты «Навіны Камянеччыны».

НА ЗДЫМКАХ: лускаватая губка (вязовік); серна-жоўтая губка (карабок запалак злева — для параўнання).

Фота аўтараў.

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — ПРАВЕРЦЕ

Хто як спіць?

ПОЗА ЧАЛАВЕКА Ў ЧАС СНУ КРАСАМОЎНА СВЕДЧЫЦЬ АБ ЯГО ХАРАКТАРЫ. А ЯК ЯЕ «РАСШЫФРАВАЦЬ»?

Тых, хто спіць «абаранкам», называюць «бутонамі» — гэта людзі, якія падсвядома не жадаюць развітацца са сваім дзяцінствам. Яны адчуваюць патрэбу ў апецы чалавека з моцным характарам. Пазбягаюць адказнасці і аднолькава падпадаюць пад добры і дрэнны ўплыў. Гэта чуллівыя, імпульсіўныя натуры, якія кіруюцца ў сваіх учынках больш мінутным настроем, чым цвярозым сэнсам.

Тыя, хто спіць на жываце, падагнуўшы адну нагу, звычайна ўпэўненыя ў сабе, пунктуальныя, паслядоўныя ў сваіх развагах, любяць парадак. Не церпяць нечаканасцей, разважлівыя, прадбачлівыя. Любяць навязваць сваю думку, камандаваць, кіраваць.

Тыя, хто спіць на спіне, заклаўшы рукі за галаву, таварыскія, сардэчныя, добрыя. Яны ведаюць пра свае недахопы, але лічаць за лепшае не думаць пра іх і не змагацца з імі. Гэта людзі светлага розуму, яны дружалюбна настроеныя да акружаючых і прымаюць свет і людзей такімі, якія яны ёсць, што ў немалой ступені абумоўлена жаданнем не ўскладняць сабе жыццё. З такімі людзьмі лёгка мець зносіны.

Тыя, хто спіць на спіне, як правіла, у дзяцінстве былі любімцамі сваіх бацькоў. Іх можна яшчэ назваць пестунамі лёсу.

Тыя, хто спіць на баку, злёгку падагнуўшы калені, — людзі ўраўнаважаныя, памяркоўныя. Яны рэдка ідуць на канфлікт, схільныя да цвярозых разважанняў і разумных кампрамісаў. Яны без асаблівага напружання прыстасоўваюцца да розных жыццёвых умоў, бытавых нязручнасцей.

Аднак яны не валодаюць дастатковай смеласцю, энергіяй і настойлівасцю ў дасягненні мэты, не славалюбівыя, не імкнуцца да лідэрства ў грамадстве. Лічаць за лепшае заставацца ў цяні, асабліва калі гэта цень паважанага імі чалавека.

Гэтыя назіранні зроблены амерыканскім псіхіятрам Самюэлем Дэнкелем.

(З газеты «Боевой товарищ»).